

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 1 frt
Félévre ... 2 frt
Egész évre ... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonkint
kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

VIII., József-utca
78. sz. II. e. 10. a.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegey.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Ersekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszító-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Ovári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet.
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljujhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az ifjúsági tornaverseny mint nemzeti ünnep.*)

E lapok hasábjain ily czim alatt egy igen figyelemreméltó cikk jelent meg, mely megérdemli, hogy vele bővebben foglalkozzunk, különösen mi tornatanítók, a kiket a tornaügy terén minden legkisebb mozzanat legközelebről érdekel.

Mióta az ifjúsági tornaversenyek intézménye 1891. évtől életbe lépett, a megtartott országos, kerületi és intézeti tornaversenyek gazdag tapasztalatokkal látták el a szakköröket. S hogy ezek közkinccsé váljanak, a napi- és szaklapok nem késték a kritikát olykor nem csak az elfogulatlan szemlélő, hanem a versenyben tényleg részt vett, vagy maga a versenyt rendező tornatanító által is nyilvánosságra hozatni. És ez így van jól! Igaz ugyan, hogy sokszor érzékenyen érintette a kritika a rendezőt, de ez az illetőnek nem ártott, az ügynek pedig bizonyosan használt.

Mig csirájában s a tapogatózás stádiumában éltek az ifjúsági tornaversenyek, addig az időre nézve sem volt határozott megállapodás, sőt ma sincs. Pedig a tornaügy érdekében föltétlenül szükséges, hogy az mentül szélesebb körben, mentül nagyobb nyilvánossággal s mentül nagyobb ünneppé tartassék meg. Sőt föltétlenül szükséges, hogy az ifjúsági tornaversenyek nemzeti ünneppé tétessenek, sőt merem hinni, hogy ha közoktatásügyi lelkes miniszterünk figyelme erre felhivatik, a legközelebbi intézeti, kerületi és országos torna-

versenyek már alkotmányunk visszaállításának napján, június 8-án fognak megtartatni. És egy ilyen miniszteri rendeletre, mely ezt kimondja, annál inkább nagy szükség van, mivel a tornaversenyek napjának megállapításában a legnagyobb bizonytalanság uralkodik.

Az ifjúsági tornaversenyek eddig a szakkörök részéről csak adatgyűjtés volt a jövőre nézve. Ezen adatgyűjtést a vallás- és közoktatásügyi miniszter 1892. év május hó 31-én 1193. eln. sz. a. kiadott rendeletben röviden összefoglalta s a főigazgatóságok útján azt az intézeteknek megküldötte. Ezen rendelet negyedik bekezdése a következőket tartalmazza: «Elrendelem e végből, hogy a vezetése alatt álló tanintézet a rendes előadások után június havában évenként intézeti tornaversenyt rendezzen, mely egyszersmind a tanintézet nyilvános tornavizsgálata leendő.» És vajon így van-e ez? Tapasztalásból mondhatom, hogy nincs. Az intézeti igazgatók — tisztelet a kivételeknek — az ifjúsági tornaversenyeket nem tüzi ki a rendes előadások befejezése után s a nyilvános vizsgálatok megkezdése előtt. Hanem rendszeren a vizsgálatok közé vagy épen a vizsgálatok legvégére teszik. Pedig ez nem helyes. Nem akarom itt a magam egyéni meggyőződését ez alkalommal nyilvánosságra hozni, hanem egyszerűen közlöm a munkácsi állami főgimnázium 1898—99. évi értesítőjéből a 71-ik lapról a következőket: »Az előző években szerzett tapasztalatok arra a meggyőződésre vezettek, hogy a tornavizsgát a többi tantárgyak vizsgálatai közben, vagy után tartani több tekintet-

*) Egyik legmunkásabb tornatanárunknak e soraira felhívjuk olvasóink figyelmét. Szerk.

ben nem czélszerű. Nem pedig először azért, mert a meleg idő beálltával a tornaórákat csak a játék, esetleg menetgyakorlat tölti be s így a tornázás többi ágában visszaesés áll be; másodsor azért nem, mert a tanulóifjúságot a vizsgák alatt a tanulástól elvonni s tornaórákra kényszeríteni nem okadatolt; továbbá, mivel a juniusi forró napokon a hőség oly nagy szokott lenni, hogy egy ily vizsgálatnak alkalmas helyéről gondoskodni nincs módunkban, de főképpen azért, mert a VIII. osztályu tanulók, a kik az osztály-vizsgálatokon túl vannak s az érettségire készülnek, tornavizsgálatra nem kötelezhetők. Ez évben a tornavizsgálat május hó 13-án szombaton délután folyt le.« Ehez nem kell kommentár. Alaposan és érthetően van megírva. Az itt felsorolt körülmények tehát eléggé amellet szólnak, hogy az ifjúsági tornaversenyek mindenestre juniusi elején, a vizsgálatok előtt tartassanak. Azért egyöntetűség és czélszerűségi szempontból rendelje el a miniszterium, hogy azok mindenkor juniusi 8-án tartassanak meg, a legnagyobb nyilvánosság és ünnepség között. Így fog ezen intézmény nemzeti ünneppé válni.

A fentebb jelzett miniszteri rendeletnek van még egy pár pontja, mely szintén figyelembe veendő. Tudjuk azt nagyon jól, hogy ott, ahol több százrmenő tanulóifjúság van összpontosítva s az érdeklődő nagyközönség is ezer számra jelenik meg a tornaversenyeken — legalább nálunk így van — ott egy ember, maga a tornatanító, nem képes a versenyt zavartalanul vezetni s a rendre is felügyelni. Már pedig az ünnepély hangulatát s annak lefolyását ha rendetlenség zavarja meg, bármily sikerült legyen is az ünnepség, nagyon sokat levon értékéből. A nevezet rendeletben tehát erre is súly van fektetve, a mennyiben szóról-szóra ez van mondva: »A versenyt vezető tornatanároknak rend és fegyelem dolgában segédkeztet nyujtanak az elméleti tárgyak tanárai.« S kérдем, vajon így van-e ez? Bátran kimerem mondani, hogy nincs így. Legalább nálunk nincs. Állásán alóli ténykedésnek tartja a rendes tanár, — tisztelet a kivételeknek — hogy ő tornatanítónak a rendfentartásában segédkezzék. Pedig az a verseny nem a tornatanító, hanem az intézet ügye, s az esetleges rendetlenségekért nem a tornatanítót, hanem az intézetet itéli meg a nagyközönség.

A tornaverseny ünnepségéhez tartozik még azon külső körülmény is, mely a nevezett rendeletben szintén bentfoglaltatik, hogy »a növendékek lehetőleg egyforma ingben jelennek meg a versenyen.«

Évek óta tapasztalom, hogy ezen külsőség nagyban emeli az összhangot, s hogy ennek keresztülvitele nem is oly nehéz, mint az első tekintetre látszik. Csakhogy ennek keresztülvitelére nem elég-

séges a tornatanító akarata. Az elméleti tárgyak tanárai elhatározzák, hogy az írásbeli dolgozatokra minden tanuló egyforma füzetet vegyen, hogy ezáltal is fejlődjék a gyermekben a rendiránti érzék. Ha a tornatanító azt kívánja, hogy minden tanuló egyforma inget vegyen, megghiusul törekvése, mert egyedül áll e téren. Pedig a ruházat rendkívül fontos. Ezt bővebben nem is magyarázom. De ezen is segíteni lehet, egy rendelet által, mely kötelezővé tenné a tornaruhát. A szegénység nem lehet mentség, mert egy tornaing és sapka, ha az nagy mennyiségben rendeltetik meg, csak krajczárokba kerül s évekig eltart. És hogy mily imponzans egy tanintézet ifjúsága egyforma uniformisban, azt csak az tudja, a ki már látott ilyet.

Egy tornatanító.

Tornajátékok a népiskolákban.

Felolvastatott a „Szepesi Tanítóegyesület« 1899. évi július hó 18-án Szepes-Olasziban tartott közgyűlésén

(Folytatás.) Jelige: Szabadba jöjtek,
Ott vidul fel kebletek.

A tanító legyen folyton szemlélődő, ítélő, bíró, de a gyermekek ezt ne vegyék észre. Tudja azt jói minden szülő, hogy minő felszedségek, hibák, vétkek, balesetek szoktak előfordulni a magukra hagyott gyermekek játékaik közben. Ha megfigyelésünkben olyan vonásokat vettünk észre, melyek káros hatásuk lehetnek, azokról őket leszoktatni főgondunk legyen. Így pl. a lustaságot, a tulságos merészséget, vagy ezek ellenkezőjét, a veszekedési hajlamot, a másnak kárán való örömet, mint a milyen az esetleges megsérülés stb. Mindez ugyan e fogékony korban még ártatlan dolog, de ha e rossz szokások meggyökereznek, ugy ezeknek csak kárakat vallhatják. A játékoknál tünik ki, hogy melyik gyermek vigyázatlan vagy félénk, melyik önző vagy durva s melyik kedélyes, bátor, nyiltszívű s udvarias. Ez észlelt vonások nagyon sok nevelési eszközt adnak a figyelmes, a hivatását szíven hordozó tanítónak. A kis gyermek kivétel nélkül nyiltszívű és őszinte. Órizzük meg a gyermekben ezen nyiltszívűséget és őszinteséget, mert ezek képezik az igazmondás alapját. És ezen arany tulajdonságok megőrzője nem más, mint a szeretetteljes bánásmód; a tulszigor alkalmazása legelőbb felidézi a gyermekben a hizelgési hajlamot, mely a ravaszsággal nagyon rokon.

Szükségesnek tartjuk, hogy a tanító állandóan a játéktéren legyen, hogy a tért ossza be a játszóknak és hogy résztvegyen minden új játékban mindaddig, mig minden egyes tanuló a gyakorlatból jól ismeri a játék szabályait.

Velük együtt kell izzadnunk, fáradnunk, ez nyeri majd meg őket, ez fogja őket lelkesíteni s így majd ez vezet czélhoz. Ha valamely játékot már mindnyájan tudnak, akkor a tanító ugyan kiáll a játékból, de még akkor is ellenőrzést gyakorol egy e czélból megbizott nagyobb vagy ügyesebb tanuló, az ugynevezett *játékvezető* vagy játékkirály által. Mihelyt két táborra oszlik a játszó csoport, már szükséges két játékkirály; legalább van, a ki ilyenkor is közöttük forog, van a ki még kívülünk is örködik és élénk figyelemmel kíséri a játék folyását, ugy hogy azonnal ketten vagyunk minden vitás kérdés eldöntésére. Tudjuk, hogy nagyobb számu iskolai növendékek közt együttlétők alkalmával

könnyen kitör a csintalankodás, a fegyelmetlenség; az ilyen a játékokból kizárni, hazaküldeni, vagy éppen testileg fenyíteni nem szabad, mert itt is érvényesek az iskolai nevelés általános elvei, melyek szerint a gyermek lelkére nem testi sanyargatásokkal kell hatni. Emlékezzünk csak arra, hogy mit értünk nevelés alatt? Azt a megdönt, okos és alkalmazkodó módszert, melynek hatási módja gyöngéd és szelid, a mely számba vesz mindenkit, törődik kinek-kinek a fokozatos fejlesztésével, a nemesebb szeretet érzelmei útján halad, a hol a szívet uralja az ész, a hol az akarat rábeszélő, a hol az összetartás a kölcsönös becsülésből fakad s mintegy a léleknek az önfeláldozásra vágyódása.

Azért is jó, ha megszokják, hogy egy ügyesebb, nagyobb társuk királykodása vezetése alatt gyakorolják be a különböző játékokat, mert ha majd együtt lesznek a szabadban, iskolai időn kívül, akkor ott is gyakorolják a vezető iránti engedelmességet. És ez szükséges, mivel mi nem lehetünk mindig közöttük, mivel *tanításunknak éppen az az egyik célja, hogy önmaguk játszódnak az iskolán kívül s hogy lölik még mások is megtanuljanak.* Szerintünk tehát a tanító csak kezdetben játszdójék velük, azután bizza őket egy játékvezetőre, ő megmarad figyelmes szemlélőnek. Az sem árt, ha néha-néha beleugrik a tanító is és ő maga is játszik s azután megint kiáll; csak hogy vigyáznunk kell, mert ezt nem tehetjük meg minden játéknál és éppen nem tehetjük meg ott, hol a két csoport versenyez egymással.

Habár minden játék bizonyos versengés a játszók közt, mégis *versenyjátékokul csak némely gyakorlatot tűzhetünk ki*, ilyenek: a futás, ugrás, járás; a 12 éven felülieknél a kötélhuzás, rudtolás, magyar birkózás. Arról, hogy minél nagyobb eredményeket jegyezzünk fel: itt teljesen meg kell felekednünk, itt a küzdelem szelid, kedélyes, játszva edző. A járás lehet 100 m. hosszú pályán, indulnak 6—10-en; a futás történhetik 50—60 méteren, kis csapatonként, jeladásra és befutható 12—13 másodperc alatt; az ugrás lehet magasra és távolra és ha az osztály kétharmadrésze már nem bírja, akkor félbe kell hagyni. A 6 osztályú népiskola 3 alsó osztályában nem vennék elő semmiféle versenyt, ezeknek elég versenyzést és örömet ad az ő üdítő játékaik.

A tanító megállapítja mindjárt a tanév elején a játék idejét, pl. az 1. és 2. osztály játszik minden kedden, a 3. és 4. minden szerdán, az 5. és 6. minden szombaton; külön órában játszanak a fiuk és külön órában a lányok. A játékos idő leginkább délután 3—7 s ebből egy csapatnak elegendő legtovább 2 óra. Megállapítja még az iskolai séták, a kisebb-nagyobb kirándulások uti tervét.

Szó eshetnék még a *dalolással járó játékokról és kirándulásokról*. Az előbbieket leginkább a kisebb játékokat fűszerezik s legalkalmasabbak a 6—8 éves leányoknak, nagyon fejlesztik a szépérzéküket, kecsessé teszik az állást, járást, testtartást, általában a gyöngéd mozdulatokat és így igazi nevelői hatással bírnak. A mi pedig a kirándulásokat illeti, ezek célja leginkább a földrajzi, természetrajzi vagy történelmi ismeretek megerősítése, tehát akár nagyobb, akár kisebb kirándulásokat tegyünk, mindig tanulmány a cél; tagadhatatlan azonban, hogy a test fejlesztésére is kiválóan befolyolnak és hogy ma már nincs kulturállam, mely nem látná ezekben, főleg a turisztikai kirándulásokban a testi nevelés egyik alkotó részét, azért nemcsak ezek, de már az egyszerű iskolai séták is ajánlatosak.

És most áttérhetünk az utolsó kérdésre, mely nem kevesebbet kíván, mint az alkalmas tornajátékok felsorolását, leírását s a gyermekek neme és kora szerint való beosztását. Amde, ha e kérdésre törekednénk meg-

felelni, úgy a testi nevelés irodalmában mai napig is fennálló, *nagy munkával teljesíthető jogos óhajlásnak tennünk eleget.* E kérdés megoldása legalább is két vastkos könyv megírását tartalmazza, mivel azonban jól tudom, hogy ennyit egy előadás keretében nem kívánnak, azért bátor leszek korosztályonként megnevezni több idetartozó fiu- és leánygyermeknek való játékokat, egyúttal hivatkozni fogok azon *játékkönyvekre*, melyeket tanítótársaim használnak olvasgathatnak s a melyekben ezen célszerű játékok le vannak írva. Különben nem szabad megfelekednünk, hogy másként játszanak délen, mint északon és hogy a játékot nem szabad rendszabályozni és egy városból igazgatni. Hibás volna akár a városi, akár a falusi iskolák megfelelő osztályaira kiszabni ugyanazon játékokat és így mindenféle természetü és képességü gyermekeket ugyanazon szabályok szerint nevelni; ismerni kell a gyermekek fiziológiai és lelki tulajdonságait és ezek szerint kell intézni és megválogatni a játékokat.

A természetü játékot a leányoknál 5 és a fiuknál 6 éves korban kezdeném; addig a játékokban, a kellő felügyelet mellett, egészen magukra hagynám, hogy tegyenek-vegyenek, játszódnak, kiabáljanak úgy és akkor, ahogy és a mikor nekik legjobban tetszik.

A 6—7 éves fiuknak való játékok leginkább ugyanazok, melyek az ilyenkorú leányoknak is valók, csak hogy a fiuk mozdulatai gyorsabbak, erélyesebbek, bátrabbak.

A idetartozó játékok közül álljanak itt a következők: vesszőparipa, abroncsajtás, kézi és bűgő csiga, kötélhinta, deszkahinta, fafogócska, tüzet viszek ne lássátok, szembevetős czicza, csuporkás, kendős játék, ispiláng, gyűrűsdi, kapócsont, bárány és farkas stb. Labdajátékok: labdafogások, a fal mellett végezhető játékok, labdaugratás földről, földről falra, egyelőre stb.

A 8—9 éves fiuknak való játékokból: fehér-fekete, libásdi, róka és kotlós, bige, nyulacska a gödörben, szövés a vizen, stb. Labdajátékok: labdák feldobása, kifogása, kis méta, a—b bak, kis duplex, kapós, duplex két labdával stb.

A 10—12 éves fiuknak: lánczszakítás, kikes vagy bakugrás, bakfüty, zacskótáncz, falábon járás, sárkányozás, bottolás, motóla, kakasviadal, katonásdi, harmadikat elűtni, kötélhuzás, versenyfutás, vadember, jó napot szomszéd, Jancsi, hol vagy? chinai fal stb. Labdajátékok: kisduplex futamokkal, várban forgó, malmos, nagy méta, kótya, bombázás stb.

A 8—9 éves leányoknál való játékokból: legyintés, legyintés menhelylyel, macska és egér, a kör, gazda hajtsd ki a bárányokat, páros kifutó, a gólya és a békák, 3—4—5—6-os és sok páros czicza, aranykapu stb. Labdajátékok: labdaiskola, falradobás, élő és halott, abc-játék, vonásos játék stb.

A 10—12 éves leányoknak: abroncsajigálás, királyleány, kiadó lakás, fazéktörés, gyűrű-hajítás, a róka és a fiastyuk, matt stb. Labdával: körbendobálás, kosárlabda, keresztben járó labda, toll-labda, lövészjáték, domino, croquet stb.

(Vége köv.)

A magyar-óvári tornacsarnok.

(Vége.)

8. *A tornacsarnokot használó tanintézetek és az „Athletikai Club”-nak jogai*: A 6. pontban elősorolt tanintézetek és az „Athletikai Club” egymástól függetlenül használhatják a tornacsarnokot úgy, miként azt az illető tanintézetek tantervei követelik, illetőleg a club aiapszabályai kívánják és előírják.

A heti tanórák minden iskolai év elején megállapítandók és a művezető-gondnok után a felügyelő-bizottsághoz terjesztendők.

A felügyelő-bizottság, illetőleg az „Athletikai Club” választmánya által megállapított házszabályok a tornacsarnok minden látogatójára kötelezők.

9. *A tornatanítók jogai és kötelességei.* Minden tanintézet a saját jogkörében választja és fizeti tornatanítóját. — A tornatanítók ugy tanulmányi, mint figyelmi tekintetben csak tanintézeteik vezetőinek tartoznak felelősséggel. Tanóráik alatt függetlenül rendelkeznek a tornacsarnok felszerelvényeivel úgy, miként azt a kellő siker elérése a tanterv értelmében követeli. A tornaszerek rendben tartása és kellő kiméltése céljából azonban a tornatanítók minden órájuk végén kijelölik s az erre szánt táblákra írják azon tornaszereket, melyeket legközelebbi órájukban használni kívánnak. A művezető-gondnok intézkedik, hogy a kijelölt tornaszerek felállíttassanak és a használat után ismét helyökre állíttassanak.

A csarnoknak házi szabályai mindenkire kötelezők lévén, a tornatanító gondoskodik, hogy azok szigoruan betartassanak és hogy a tanórák mások hátráltatására meg ne hosszabbíttassanak.

A tornatanítók esetleges kivánságaikat vagy panaszait tanintézetük vezetőivel közlik.

10. *A tornacsarnok fenntartása.* Tekintettel arra, hogy Mosonvármegye és Magyar-Óvár városa jelentékeny áldozatokkal járultak az állandó tornacsarnoknak létesítéséhez, méltányos, hogy a csarnok fenntartásáról azon tanintézetek gondoskodjanak, melyek a csarnokot használják vagy használni fogják.

Az egyes tanintézetek évi fenntartási hozzájárulását a tornacsarnoknak évi költségelőirányzata alapján az illető tanintézetek használati aránya szabja meg. E célból a tornacsarnoknak évi költségelőirányzata minden tanév elején megállapítandó, és ehhez képest az illető tanintézetek fenntartási kvótája is meghatározandó — az alább irányadóul felvett 1898—9-ik évi szükségletek, illetőleg módoszatok szerint.

Az évi költségelőirányzat összegéből a szolga fizetésének felét és a tornacsarnok világitási költségeit az „Athletikai Club” a saját számlájára vállalta — kárpótlásul, hogy a tornacsarnok mellékhelyiségeit felerészben a saját céljaira használhatja és hogy a tornacsarnok világitását az ő érdekei követelik leginkább.

A „Magyar-Óvári Tornacsarnok” költségelőirányzata az 1898—9. isk. évre a következő:

1. A szolga évi fizetése	144	frt
2. A szolga lakásbére	70	”
3. A szolga fűtési járandósága	26	”
4. A csarnok világitása	40	”
5. A csarnok fűtése	100	”
6. A csarnok tatarozása	50	”

Összesen 430 frt

Ezen összegből levonva az „Athletikai Club” részéről magára vállalt 112 frtot, maradt 318 frtnyi összeg, melyből a tornacsarnoknak óránkénti használatáért 9 frt 64 krnyi hányad felel meg.

A tornacsarnokot használó tanintézetek tehát a következő arányban járulnak a csarnok 1898—9. isk. évi fenntartásához:

1. Az „Athletikai Club” heti 12 óra után	115	frt	68	kr.
2. A kegyes-tanítórendi gymn. 8 óra után	77	”	12	”
3. Az áll. polg. leányisk. heti 5 óra után	48	”	20	”
4. Az áll. elemi iskola heti 8 óra után	77	”	12	”

Összesen heti 33 óra után 318 frt 12 kr.

Az érdekelt felek két részben (október és márczius 1—15-ig) fizetik le fenntartási kvótájukat a felügyelő-bizottság művezető-gondnokságánál.

A gondnokság takarékpénztárban helyezi el a tornacsarnok jövedelmét és egyéb vagyonát.

Számadásait minden polgári év végén a felügyelő-bizottságnak előterjeszti, lezárja és felülvizsgálatra a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz terjeszti.

II. *A felügyelő-bizottság hatásköre.* A felügyelő-bizottság vezeti a tornacsarnoknak összes szellemi és anyagi ügyeit.

Gondoskodik a tornacsarnoknak rendben- és tisztántartásáról, szemmel tartja, hogy a tornatanítás az egyes tanintézetek követelményei szerint történjék, megállapítja a tornacsarnoknak évi költségét és az érdekeltnek évi fenntartási arányát, felel a tornacsarnok bevételeiről és kiadásairól, öröködi az összes felszerelvényekről, azokról pontos leltárt vezet és ügyel arra, hogy a jelen szabályzatnak minden egyes pontja szigoruan betartassék.

Mindezeknek gondos keresztülvitele céljából rendes ülést tart minden negyedévben, és valahányszor az ülés megtartását valamely bizottsági tag írásban kívánja.

12. *A művezető-gondnok hatásköre és kötelességei.* A művezető-gondnoknak közvetlen rendelkezésére áll a felügyelő-bizottság által felfogadott szolga, ki mindenben az ő utasításait tartozik követni. A művezető-gondnok felelős a tornacsarnok leltáráról, vezeti a tornacsarnok számadásait, kezeli vagyonát, előkészíti a felügyelő-bizottság üléseinek tárgysorozatát, referál a csarnok összes ügyeiről, vezeti az iktatót, szerkeszti a felügyelő-bizottsági ülések jegyzőkönyveit és végrehajtja a bizottság határozatait.

Gyermekeink a kerékpáron.*)

Naponta elkövetett kisebb bűnök által támadnak a nagyobb betegségek. *Hippokrates.*

A sportsajtó legelhangyaltabb témája az, melylyel ma foglalkozni óhajtok. Mig az orvosi szaklapokban igen sűrűn találkozunk személyes tapasztalatokból merített, a gyermekek kerékpározásával foglalkozó nézetekkel, addig a sportsajtó csak arra szorítkozik, hogy a gyermekek kerékpározását, de különösen a leányokét a társadalmi vagy aesthetikai erkölcsbiráskodás szempontjából ítélje meg. A napisajtóban plane olyanok, kik a kerékpározást csak a távolból bámulva és irigykedve nézik, minden szülőt elítélnék, ki gyermekét a gépre engedi, nem gondolva meg azt, hogy saját gyermekét tornáztatja, nyáron az uszodába, télen a sík jégpályára küldi, vagyis a gyermekkel többféle sportot üzet, a melyek esetleg ép oly veszélylyel, szintoly megerőltetéssel járhatnak, mint a kerékpározás.

Ha a tornázás, uszás és korcsolyázás nem árt, hanem inkább edzvéen a gyermeket, annak növést és fejlődését nagyban elősegíti, akkor a kerékpározás hatványozott mértékben bir azokkal a kellekkel és *jogtalan mindennemű hajsza és agitáció a gyermekek észszerű és folytonos felügyelet alatt gyakorolt kerékpározása ellen.*

Ha gyermekeinknek, előzetesen kikért orvosi tanács után, a kerékpározást megengedjük, *öket felügyelet nélkül egy perczre sem szabad hagyni.* A gyermek keréken ülve, ifju, eget ostromolni kívánó hevében, aránylag kevés munka és fáradsággal, szokatlan haladást érezve, csakhamar túlzásba esne. A fiatal szív fájdalmat (szurás) alig

*) A Kerékp. Sport-ból veszszük át e figyelemreméltó cikket. Szerk.

érez, magát a tuleröltetett munkának igen könnyen accomodálja, de előbb-utóbb működésében kárt kell szenvednie. Nem elég tehát a gyermeket csak attól óvni, hogy le ne essék. Zuzódás, fiaczam vagy csonttörés meggyógyul, de a tuleröltetés által előidézett szervi baj maradandó teherként sorvasztaná életét. Ha ezt szem előtt tartjuk, vagyis gyermekeinket bármi néven nevezendő gyors hajtástól, különösen pedig a versenyzéstől visszatartjuk, úgy az egészséges, fiatal kerékpáros szíve soha el nem fog lankadni vagy működésében kárt szenvedni, hanem megerősödve élénkebben veendő részt abban a szakadatlan körforgásban, melyet anyag és légcserének nevezünk s ereiben csak friss, piros, egészséges vér fog folyni.

Hiszen milyen a városi gyermekek zöme? Halvány-piszkos testszín, fonnyadt ajkak, beesett, gyakran kékes övvel hálózott fénytelen szemek, elhanyagolt testállás; erőtlen, parányi kitartásról tanuskodó munkájukat szivdobogás és levegőéhség kíséri, mind biztos jel arra, hogy a vér, e különös „drága nedv“, mely a gyermek arcának és ajkának a szép üde színt megadni szokta, vagy nem teljes mennyiségben van jelen (vérszegénység), vagy alkatrészeiben hiányt szenved (sápkórság). Ezen szánalmat gerjesztő alak hasonlít a rózsabimbóhoz, melyet a féreg megrágott és mely fejlődésében soha teljes nem lesz, soha színt és illatot el nem ér, — elfonnyadt és korán sirba száll. Pedig minden születő, az anyában vagy általa még el nem csenevészett emberi teremtés, az élet és egészségre való teljes jogosultsággal jelenik meg a világ fényes és levegővel átszótt szinpadján, de sokszor azok, kik hivatva volnának ezt a világra hozott egészséget nekik a jövőre is fenntartani, számukra megőrizni, hamis felfogás, vagy gyarló társadalmi szokásoktól vezetve, inkább a betegség, a nyomor karjaiba, azok martalékául dobják.

Ha pedig arra gondolunk, hogy az ember nem tétlen nyugalomra, hanem vig mozgásra termett, hogy őseink pásztorok, földmivesek, vadászok, halászok, vagy egyéb a szabad, friss levegőn derekasan foglalkozó teremtesek voltak, megtaláljuk az okát annak is, hogy miért nem ismertek vérszegénységet és sápkórságot.

Szinte hallom a feleletet: Századvég emberei vagyunk, mi hajdan volt, nem lehet ma stb.

De lehet, csak a jóakarát kell hozzá. *Térjünk némileg vissza eredeti, ősi szokásainkra, ne üljünk annyit, mozogjunk!* A természetes, eredeti állapotban élő népek nem büszkélkednek ily fonnyadt, sápadt teremtesekkel, csak mi, a megfinomított kaukaszok részesülünk ezen kétes szerencsében.

Rossz, természetellenes táplálék, fulladt városi szoba-levegő, parfüm, fűző, a folytonos üléssel és agycsigázó magolással egybekötött tanulás, a korai éjjelezés, a színház és regény olvasást követő idegizgatás, gondoskodnak arról, hogy e kóros állapot meg ne szűnjék, hanem még az anyáktól a gyermekekre is átöröklődik.

Már az a körülmény, hogy a vagyonosabb osztály gyermekei inkább szenvednek e betegségekben, azt tanítja, hogy a mozgás, testi munka és az egész évben, de különösen télen beálló friss levegő hiánya, a szegény csemeték fejlődését és vérképződését megakasztja.

Éppen a gazdagok, a kiknek minden eszköz és mód rendelkezésükre áll, biztassák gyermekeiket, de különösen leányaikat, hogy akármely alkalmas időben, a nap bizonyos óráit a szabadban mozogva töltsék: *nem a gummikereki hintók puha párnáin, hanem a gummitalpas aczélpáripán, önérté által előidézett, de ellenőrzött, adagolt mozgásban.*

Tagadjuk meg gyermekeinktől az éjjeli mulatságok egy részét, ne terheljük gyomrukát pikáns, csak az inyt

csiklandozó ételekkel és italokkal, kutassunk a tétlenség egyéb titkai után s nem kell majd vas és jódkészítmény, sem Szliács, Koritnicza, Pyrmont vagy Spaa.

Ki, a míg csak lehet, a hypercivilizáció bilincseiből, ki a szabadba, hadd nyujtsák fiatal tagjaikat, hadd viruljon, piruljon a költők által oly gyakran megénekelt szüzies rózsapír gyermekeink arcán! Fel a kerékre!

A gyermekies csontváz engedékenysége és az avval kapcsolatos izompuhaság csakhamar a gerincz elhajlásához vezethet, miért is iparkodjunk a kerékpározó gyermeket egyenes testtartásra szoktatni és erélyesen megtiltani az előrehajlott ülést, mely még a felnőtt kerékpárosoknak is felette ártalmas.

Hogy leányainknál a szokásos fűzés a mellkas ép fejlődését hátráltatja és a has zsigereinek rendes működését megakadályozza, azt is szükségesnek tartom felemlíteni. Ha katonai körökben, abból a tapasztalati tényből kiindulva, hogy forczirozott, főképen hegyes vidéken végbe menő menetgyakorlatoknál a régen használt felszerelési keresztszíjjak az által, hogy a lélekzést megakadályozták, sok katonát menetképtelenné tettek, azokat sutba dobták, mennyivel inkább kell, hogy kerékpározó leányainkat megszabadítsuk a még jobban szorító mellfűzőtől és a szokásos mélyen bevágódó harisnyakötőtől is. A karcsura fűzőtt kerékpáros hölgy reám mindig azt a benyomást gyakorolja, mintha darazsat látnék a keréken, mely onnan leszédülve kettéválva fog a porban feküdni.

Mintha milói Venus kerékpáron ülve, nem maradna Venus!

Ha ezeket mind szem előtt tartva és folytonos ellenőrzéssel mindenre mütulzási kísérletet eleve csírájában elfojtunk, akkor a gyermekek kerékpározásánál ha nem is absolut, de legalább relativ biztonságról és ártalmatlanságról beszélhetünk.

A kerékpársport a gyermekek fejlődésére oly óriás hygienikus haszonnal jár, hogy jól teszi minden szülő, ki gyermekeit egészségesnek nevelni óhajtja, ha a többi testedző gyakorlatokkal együtt velük a kerékpározást is gyakoroltatja.

Dr. Lehner Jakab.

A Magyar Úszó-Egyesület őszi nemzetközi atletikai- és kerékpár-viadala.

Budapest, október 29.

A Magyar Úszó Egyesület-nek október 29-én rendezett nemzetközi atletikai- és kerékpár-viadalával zárult be az idei verseny-saison. És hozzátehetjük, hogy ez az évzáró verseny valóban méltó befejezése, harmonikus epilógusa volt az idei jelentőségteljes, eredményekben, sikerekben gazdag verseny-évadunknak. Mert e verseny minden tekintetben sikerült volt: kellemes őszi idő kedvezett és így — atletikai versenyről lévén szó — nagyszámúnak nevezhető közönség gyűlt össze a tribünön, meg tulnan az olcsóbb állóhelyen; a rendezés — megfelelően a M. U. E. hosszas gyakorlatahoz — ügyes volt, a tartalmas programot rövid idő alatt, az alkonyati homály beálltaig bonyolították le; az indítások, térbeli és időbeli eredmények pontosan mérettek; a versenyek egytől-egyig mind érdekesek voltak, az eredmények átlaga — az előrehaladott idényt tekintve — magas sportbeli niveauun áll, melynek fokmérője az aznap teremtett két rekord lehet.

Az egyiket — hogy programmbeli sorrend szerint haladjunk — Speidl Zoltán (M. U. E.) csinálta: a Magyarországi 1/3 angolmértföldes bajnokságában, noha ellenfél hiányában, walkoverben futott, Dáni Nándornak e távra tartott 2 p. 5²/₅ mp.-es rekordját 2 p. 4 mp.-re javította.

Speidl azonban — trainingben elért eredményei után ítélve — remélte, hogy kellő ellenfelekkel futva jobb időt fog elérni. Így egyedül futva természetesen nem volt meg a mértéke, vagyis nem tudhatta magát eléggé szabályozni, erejét, sebességét kellőleg beosztani; ennek tulajdonítható, hogy az első kört (402¹/₄ m.-t) 59 mp. alatt, a második kört pedig 1 p. 5 mp. alatt tette meg.

A másik rekordot a prágai *Wolf* Jakab a 3 angolmértföldes síkfutásban csinálta, e távot 17 p. 3¹/₂ mp. alatt futva be. *Wolf*, ki pötttyöm ember lévén, apró, de gyors lépéseket tesz, kitűnő távfutó és ez évben már sok értékes győzelmet aratott, nemrégiben Bécsben, Ausztria bajnokságában Kurt Waldau-t győzte le, legutóbb pedig Csehország crosscountry-bajnokságát nyerte meg. Diadalutjában azt hisszük Gallotsik Sándor, kitűnő távfutónk lett volna képes megállítani őt — ha lábfájása nem akadályozta volna az indulásban. De így is rendkívül érdekes és izgató volt ez a verseny, mert kevésbé mulott, hogy *Wolf*ot másodklasszisu futóink meg nem verték.

Csakugyan hajszálon mult, de két módon mindenesetre sikerült volna: ha Penninger 200 m.-rel hátrább szökött volna meg, vagy ha *Purt* nem vezette volna *Wolf*ot a már nagy előnyt szerzett Penninger után. Persze, fel kellett volna egyiküknek áldoznia magát, de hajh, nehéz leküzdeni az egyéni önzést, még ha a nemzeti dicsőség forog is kockán!

A 100 yardos síkfutás vándordíját *Koppán* Pál (M. A. C.) igen szép futással nyerte meg. Elért gyenge idejét méltó ellenfelek hiánya magyarázza meg. E vándordíjnak tehát jelenleg már három védője van: *Speidl*, *Stein* és *Koppán*.

A diszkoszvetőink embarras de richesse-éből most *Coray* Arthur vált ki, 32 m. 42 cm.-es gyönyörű dobásával. Utóbbi diszkoszvetés versenyek három első helyezettjét, *Crettier*, *Coray* és *Lenz* neveinek variatiója és permutatiója adta. Most *Crettier* hiányzott, hát *Fekete* belekerült e sorba: harmadik lett. Igen, csak ennek köszönheti e helyét, noha Bécsben Ausztria diszkoszdobás bajnokságát 34 m. 30 cm.-t dobott! Ez rejtélyesnek látszik, de aki nem vak, az átlát a szítán. Csak azzal toldjuk még ezt meg, hogy azzal a diszkoszszal, a melylyel a bécsi helyiérdekű nagyságok olyan nagyszerűen dobálnak, a mieink a világrekordot sorra vernék!

A távolugrásban *Franyó* Gyula (B. T. C.) 6 m. 15 cm.-es ugrásával szintén tisztességes eredményt ért el.

A 220 yardos futás-handicapet pedig *Cservenka* Sándor (M. U. E.) egy outsider nyerte meg. Megemlítve még, hogy a kerékpár-számokról „Verseny-eredmények” cz. rovatunkban referálunk — a részletes eredményekre térünk:

I. 100 yardos síkfutás. (Vándordíj.)

Első előfutam: 1. *Koppán* Pál (M. A. C.) 10⁴/₅ mp. 2. *Aágh* (Farkas) Géza (M. U. E.) 3. *Márczinkó* Ferencz (B. E. A. C.). Indult még: *Herczog* Ede (M. U. E.), *Varga* Pál (B. E. A. C.).

Második előfutam: 1. *Stein* Ferencz (M. U. E.) 13 mp. 2. *Ramaszéder* István (B. T. C.). *Strausz* Gyula (B. E. A. C.) megállt.

Döntő futam: 1. *Koppán* Pál (M. A. C.) 11 mp. 2. *Stein* Ferencz (M. U. E.) 3. *Farkas* Géza (M. U. E.). Két méterrel nyerve, ugyanannyival hátrább a harmadik.

II. Diszkoszvetés.

1. *Coray* Arthur (B. T. C.) 32 m. 42 cm. 2. *Lenz* Rezső (Ó. T. E.) 32 m. 38 cm. 3. *Fekete* József (III. ker. T. és V. E.) 31 m. 38 cm. *Ruda* Győző (III. ker. T. és V. E.) 28 m. 80 cm.

III. Távolugrás.

1. *Franyó* Gyula (B. T. C.) 6 m. 15 cm. 2. *Strausz* Gyula (B. E. A. C.) 5 m. 81 cm. *Vargha* Pál (B. E. A. C.) 5 m. 79 cm.

IV. Magyarország 1/2 angolmértföldes (804.5 m.) futó-bajnoksága.

1. *Speidl* Zoltán (M. U. E.) 2 p. 4 mp. (Record). *Walkover*, miután a benevezett *Gallotsik*, *Révay*, *Szigeti*, *Wolf*, *Purt*, *Wagner* nem indultak.

V. 220 yardos síkfutás-handicap.

Első előfutam: 1. *Cservenka* Sándor (M. U. E.) 22 m. e. 25²/₅ mp. 2. *Vargha* Pál (B. E. A. C.) 12 m. e. 3. *Pick* Mór (T. K.) 12 m. e. Indultak még: *Franyó* Gyula (B. T. C.) 6 m. e., *Pick* Pál (M. U. E.) 18 m. e., *Fehérváry* Nándor (M. U. E.) 18 m. e.

Második előfutam: 1. *Pick* Jenő (M. U. E.) 22 m. e. 25 mp. 2. *Romany* Ferencz (M. U. E.) 20 m. e. 3. *Marczinkó* Ferencz (B. E. A. C.) 10 m. e. Helyezetlen: *Zimburg* Ervin (M. A. C.) 4 m. e., *Lescheditzky* Kálmán (M. U. E.) 16 m. e.

Döntő futam: 1. *Cservenka* Sándor (M. U. E.) 22 m. e. 24²/₅ mp. 2. *Vargha* Pál (B. E. A. C.) 12 m. e. 3. *Pick* Jenő (M. U. E.) 22 m. e.

VI. 3 angolmértföldes síkfutás. (4827 m.)

1. *Wolf* Jakab (A. C. „Sparta”, Prága) 17 p. 3¹/₅ mp. (Record). 2. *Purth* Béla (M. A. C.). 3. *Penninger* Gusztáv (M. U. E.). *Schick* Jakab (M. U. E.).

Eleinte az első néhány kört lassu tempóban futják, majd azután hirtelen gyorsul az iram, amikor *Schick* kiáll. Egymást sűrűn lökdösve, akadályozva futnak tovább, amikor az utolsóelőtti körben, a cél előtt 700 m.-rel *Penninger* szökést kísérel meg, ami sikerül is, mert csakhamar circa 50 m. előnyt szerez. Az utolsó körben azonban *Purt* utána iramodik s így a közvetlenül mögötte futó *Wolf*ot mintegy vezet, még pedig oly eredménnyel, hogy a cél előtt 100 m.-rel már behozzák *Penninger*t. A vezetéstől kifáradt *Purt*ot itt *Wolf* lesputolja s 25—30 m.-rel elsőnek érkezik be. *Penninger*, ki 700 m.-es spurtot nem bír ki, kimerülten gyalogolva ér be harmadiknak.

A jól sikerült versenyek után este a *József* főherczeg szálló külön termében bankett volt. *Porzso*ll Gyula elnök lelkes, tartalmas beszéddel üdvözölte a győzteseket magyarul, a cseh vendégeket pedig francziául. Azután hatalmas éljenzések és „nazdar”-ok közepette a díjakat osztották ki. *Vaclav* Rudl, az A. C. „Sparta” (Prága) titkára, ki a cseh versenyzők kíséretében látogatott meg bennünket, a cseh-magyar sportbarátságra üritette poharát. Az őszinte beszéd után sokáig züggött a „nazdar”

M. K. S.

Különfélék.

A szerkesztőség helyisége: VIII., *József-utca* 78. sz. II. e. 10. ajtó.

Budapest környéke. Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták és a természet kedvelői részére. Irta dr. *Thirring* Gusztáv. A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya kiadásában e cím alatt a jövő év elején megjelenő könyv oly munka, melynek közrebocsátását nemcsak a turisták, de általában természetkedvelő közönségünk is a legnagyobb örömmel fogja fogadni. Budapest környékének kalauza szorosan a közönség gyakorlati igényeinek szem előtt tartásával készült s oly vezetőkönyv kíván lenni, melynek segítségével a turista vagy a természet kedvelője

minden egyéb utbaigazítás nélkül bejárhatta fővárosunk környékének eddig nagyon is kevésbé méltatott hegyvidékeit. A fősúly tehát a gyakorlati tudnivalókra van fektetve, így minden egyes kirándulásnál megtalálja az olvasó az utvonal tüzetes leírását, a menetidő beosztását, a közlekedésre és az elszállásolásra vonatkozó adatokat, a hegycsúcsokról kinálkozó kilátás tüzetes ismertetését.

Budapest környékének kalauza felöleli a főváros egész környékét, melyet a természetkedvelő közönség könnyűszerrel, 1—2 napi idő alatt bejárhat. Rendelkezésénél fogva legtüzetesebben ismerteti a kies hegyvidékeket, nevezetesen a *Budai hegységet*, a *Pilis hegycsoportját*, a *Vérttest*, a *Gerecsét* és a *Börzsönyi hegységet*; ezenkívül azonban a főváros környékének lapályos és dombvidékeit is tárgyalja, még pedig észak felé Szandáig, kelet felé Hatvanig, dél felé Ráczkeveig és a Velencei tóig, nyugot felé Zsámbékig és Tataig. Függelékül a *Mátra* és *Bükkhegység* leírása van csatolva.

Az *előfizetési ár*, mely a munkának 25 ívnyi terjedelme és díszes kiállítása mellett igen csekélynek mondható, a *Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztályához* (IV., Aranykéz-utca 6. szám) küldendő.

Berlinnek Angliához intézett kihívását — melynek értelmében Berlin válogatott csapata óhajtott volna Anglia válogatott csapatával matchelni — Anglia visszautasította, azzal az indokolással, hogy a német játékosokat gyengének tartják és *így nem méltóak arra, hogy velük mérkőzzenek.*

A **Magyar Athletikai Club** a téli saison beálltával működése ismét nagyobb mérvben régi gyakorló helyiségeiben a Nemzeti Lovardában összpontosítja. Ott folyik le a rendes vívóoktatás *Santelli* mester vezetése alatt s ott működik a club idősebb tagjaiból *Asbóth* Jenő kezdeményezésére alakult vívótársaság is. Az atletikai gyakorlatok közül előtérbe lép a *birkozás*: december 17-ére országos amatőr birokversenyt szándékoznak rendezni a club. *Téli viadalát* atletikai versenyszámokkal december 8-án tartja meg a M. A. C. Ezen versenyei előkészítése mellett a játékok művelése foglalkoztatja a clubot, nevezetesen a *footballé* s a *vízipolé*, utóbbit főleg a club evezős tagjai gyakorolják. A számos újabb belépett tag közül megemlíthük báró *Atzél* Béla és gróf *Széchenyi* Géza alapítókat.

A **Magyar Athletikai Club** ezidei évi rendes *közgyűlését* szombaton f. hó 25-én este 6 órakor tartja a Nemzeti Lovarda első emeleti termében, melyre a club tagjait ez úton is figyelmezteti az elnökség.

A **kecskeméti korcsolyázó egyesület** nov. 8-án tartott évi tisztújító közgyűlésén megválasztottak. Elnökké: Szappanos Sándor, alelnökké: Dr. Lestár Albert, jegyzővé: Bfvi Kiss Kálmán, ügyészsze: Dr. Szabó Iván, pénztárnokká: Nyirádi László. Tiszteletbeli választm. tagokká: özv. Bfvi Kiss Józsefné, Bfvi Kiss Emilia, Kada Margit, Juhász Mariska, Szalontay Gizella, Zombory Ida. Választm. rendes tagokká: Koritsánszky János, Csabai Gyula, Szabó Gyula, Széll János, ifj. Dömötör Sándor, Zimay Károly. Egyleti orvosá: Dr. Aczél Sándor.

A **Budapesti Korcsolyázó-Egyesület** az idén nagy ünnepségre készül abból az alkalomból, hogy dr. Busbach Péter 25 éves elnöki, Benke Gyula pedig 25 éves pénztárnoki jubileumát üli meg. Sokak előtt ismeretes lesz még, mily jelentéktelen kis egyesület volt a korcsolyázó egyesület 25 év előtt és a jubiléumoknak van oroszlanrészük abban, hogy ma nemcsak a társadalomban foglal el fényes szerepet, hanem a külföldön is előnyösen ismertté vált. Az egyesület igazán sportszerűen akarja a jubiléumokat ünnepelni, a mennyiben a választmány a legutóbbi ülésen elhatározta, hogy a jubiléumok tisztele-

tére két örökös vándordíjat alapít, és hogy az ezekért kiküzdendő versenyt „Dr. Busbach Péter jubileumi emlékverseny” és „Benke Gyula jubileumi emlékverseny”-nek nevezze el. Javasolja továbbá a választmány, hogy ezen versenyek a gyors- és műkorcsolyázás magyarországi bajnokságával legyenek összekötve és hogy a versenyek már a küszöbön álló idény alatt tartassanak meg első ízben.

Vívó ünnepély. A kecskeméti Vívó- és Torna-Egylet ünnepélyét f. hó 19-én vasárnap d. u. 3 órakor fogja megtartani az ev. ref. főgym. tornacsarnokában a következő programmal: 1. Szavaltat előadja Parragh Ottilia urh. 2. Énekszám előadja Kapossy Józsa urh. zongorán kíséri Bordeaux Géza ur. 3. Hegedű-szóló előadja Koller Ferencz ur, zongorán kíséri Bordeaux Géza ur. 4. Korlátornázás bemutatja Garzó Béla ur. 5. Iskola-vívás bemutatják Garzó Béla és Réthey F. urak. 6. Assaut-vívás bemutatják B. Kiss Kálmán és Fekete László urak. 7. Assaut-vívás bemutatják Papp Rogány Endre és Garzó Béla urak.

K.—N.

Uránia czímen tudományos színház nyílt meg a fővárosban f. hó 3-án. A megnyitáson előkelő meghívott vendégek voltak jelen. Ott láttuk *Wlassics* Gyula minisztert is. Előadásra került a „Küzdelem az északi sarkért” című látványosság. Az *Uránia* esti előadásokon a rövidebb tudományos előadás mellett a színvonal magas eszközeivel egy-egy látványos előadás keretében fölfedező utazást, új országokat, néprajzot, világtárlatokat stb. mutat be. Délután a tanuló ifjuság részére a hazai földrajz, történelem, irodalom és képzőművészet köréből tart bemutató előadásokat. Vasárnapokon munkásokkal a vas, kőszén, üvegyártás stb. technikáját ismerteti szemléltetve. Hetenkint egyszer apró gyermekek részére mese-előadások tartatnak.

Vívók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus”

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagyár részvénytársaság

BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre	1 frt
Félévre	2 frt
Egész évre	4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonkint kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

VIII., József-utca
78. sz. II. e. 10. a.

Kiadóhivatal:

József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egylet.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egylet.,
Lévai Torna- és Vívó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vívó-Egylet.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egylet.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaújhegyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vívó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs. - és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszpremi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarországon összes tanintézeteknek.

Az iskolai játékdélután.

A tornatanítás reformjának ügyiben még egy tanácskozás sem volt oly fontos, mint a folyó hó 18-án a játékdélutánok tárgyában a kulturminiszteriumban tartott ülés. Határozatba ment ez alkalommal, hogy már a jövő iskolai évben kezdetben az alsó négy osztályban kötelezővé válik a minden középiskolai tanulóra hetenkint egy délután a játék gyakorlása. Továbbá elhatározatott, hogy a tornatanárok e munkájukért kellő díjazásban részesülnek. A több fontos határozat mellett e két pont adja a sikernek biztosítását, mert a játékot, sajnos, ma még parancsolni kell és a tornatanárt díjazni.

Mindenesetre jobb lehet a lelkesedéssel, ingyen teljesített munka a fizetettnél, de hogyan lelkesedjék a nagy munkáért az a tanár, ki alig tudja családját eltartani csekély fizetéséből. Ugy de most, miniszterünk humanus intézkedéséből e sokszor hánytorgatott kenyérgkérdés szerencsés megoldása után minden tornatanártól elvárható a vállalt munkának lelkes teljesítése.

A felvetett kérdések közt a játékok nemeinek szigorú meghatározását ez idő szerint nem tartjuk szükségesnek. Legyen e téren az ifjúságot és a tornatanárt illetőleg is szabadság. Majd rövid idő múlva a gyakorlat nyújtja a legjobb szabályt. Most csak az a fő, hogy minél nagyobb kedvvel folyjék a játék.

Azonban a tanácskozás a délutánt csak úgy tárgyalta mint játékdélután, holott ez alkalommal, ha az ifjúság óhajtaná más szabadtéri gyakorlatok

is üzhetők volnának. E gyakorlatokból a gyűlés a »menetelést« kivette. Bizonyynal azt akarja e határozat kimondani, hogy a kimerítő gyaloglásra ne erőltessék a tanárok a fiúkat. Így helyes. De nem volna helyes, ha a szabadtéri gyakorlatokból legtermészetesebb mozgásunknak, a járásnak gyakorlása kizáratnék, mert bár különösen hangzik, ezt is okosan tanítani kell.

A gyűlés nagyon helyesen foglalkozott a játéktér minőségével is. De ennél még fontosabb az akármilyen játéktér megszerzése. Most már ne beszéljünk arról, hogy nincsen helyünk a játékterekre, mert mit nem találtak meg az iskola fentartó hatóságok, azt megtalálták a gyerekek. Ma a fővárosban több mint tíz tanuló játéktársaságnak van bérelt játéktere. Mit a gazdag iskolák nem tudtak megvalósítani, megvalósította azt a gyerekek játékkedve, és ma a megtakarított uszonna pénzből fizetik a tanulók a játéktéri bérletet.

Az igaz, hogy a fővárosban a sok osztály számára kellő számú játékterekről gondoskodni nehéz lesz, de nem lehetetlen. A dolog megoldása mindenesetre több pénzbe fog kerülni mint maga a tornatanárok díjazása. Ugy de ezen befektetés a leggyümölcsözőbb lesz és csak egyszer kell nagyobb összeget e célra fordítani.

Rendkívül szerencsés eszmének tartjuk a gyűlésen felvetett olyan megoldását a játéktereknek, hogy a tanulókat vasuton szállítanánk ki a messzebb fekvő terekre. Most olyan vasuti miniszterünk van éppen, ki a testgyakorlati oktatásnak leghivatottabb bajnoka volt, kinek a mai szép eredményekben

oroszlán része van, ki tehát minden lehetőet meg fog tenni, hogy munkájára a koronát feltehesse.

Apróbb mellékkérdésekkel a fontos tanácskozás még nem foglalkozott, mert ugyanis remélhető, hogy a játékdélutánok rendszeresítésével majd egy részletesebb rendelettel fogja a miniszterium az ügyet jó mederbe terelni. Most minden igaz magyar, de főleg minden tornatanár emelje meg miniszterünk, Wlassics Gyula előtt kalapját, ki a gyűlésnek határozatait szentesítvén Magyarország ifjúsága előtt egy új, szebb jövőt nyit meg.

Játékdélután a középiskolában.

F. hó 18-án délben a testi nevelés nagyfontosságú kérdéseiről volt szaktanácskozás a kultuszminiszteriumban. Megjelentek a szaktanácskozáson *Francsics Norbert* és *Erődi Béla* főigazgatók, *Kemény Ferencz*, *Reiner Ferencz* és *Demeczky Mihály* igazgatók, *Ottó József*, *Collean Ferencz*, *Nendtvich János* tanárok és *Juba Adolf* dr. iskolaorvos. A miniszterium kebeléből a szaktanácskozást vezette *Homann Ottó* miniszteri tanácsos s jelen voltak még *Fináczy Ernő* és *Boncz Ödön* osztálytanácsosok, *Darvai Mór* és *Frankl István* dr.

A szaktanácskozás első kérdése volt:

1. *Hány osztályba vigyék be a reformot a jövő iskolaév elején?*

A jelenvolt főigazgatók jelentése szerint a négy alsó osztályban már a jövő évben megvalósítható a játékdélután. Így nyilatkoznak: *Kovács Rezső*, *Reiner Ferencz*, *Ottó József*.

Hozzászólott még *Kemény Ferencz* igazgató. A fővárosi viszonyok megítélésénél szem előtt tartja a következőket: 1. a tanerők, 2. a játszótér, 3. a pénz, 4. a szülők és 5. az adminisztráció kérdését.

1. *A tanerők* szempontjából világos, hogy egy tornatanár nem győzi elvégezni. Szükséges lesz tehát minden iskolához még egy tornatanárt kinevezni. Végül csak fentartással ajánlja, hogy a testnevelési szakegyletek egyik-másik tagja is alkalmas lehet a játék vezetésére.

2. *A játszótér*, sajnos, csak miniszteri rendeletekben él. A fővárosban a milléniumi versenypálya, a Vérmező és Városmajor, rövid időre a városligeti mesterséges jégpályán nem fér el az ifjúság. Az iskolaudvar szűk, külön játszóterekről még csak nem is álmodhatunk. Legjobb lenne tehát diák-vonatokon kiszállítani az ifjúságot. A kultuszminisztérium ilyen kérésének a kereskedelmi miniszter bizonynyal nem fog ellenállani.

3. *A költségek* a játékdélutánra szánt és a költségvetésbe felvett 20.000 koronából nem telnek ki. Ha csak 3 órai elfoglaltságnak számítjuk a játékdélután, akkor is heti óránként és évenként nem fizetheti meg az állam a vidéken a 44, a fővárosban 50 forintnyi óradíjat. Anyagiak dolgában tehát alighanem a tanárság önzetlenségére kell majd apellálni.

4. *A szülők* kényszeríthetők-e arra, hogy a középiskolai törvényben nem foglalt s csak rendeleti uton

létrejött intézkedésnek eleget tegyenek? Főleg ha arra hivatkoznak, hogy magánuton gondoskodnak gyermekeik testi neveléséről és játékaikról, hogy az iskolai játékdélutánok túlterheléssel járnak az iskolában és a családban eléggé elfoglalt ifjakra, s hogy az iskolai külső felügyeletben sem bíznak meg.

Végül egyhangúlag kimondták, hogy *a 4 alsó osztályban már a jövő ősszel, a többi osztályokban fokozatosan mihamarább bevezethető a játékdélután.*

2. kérdés: *Mily játékokat gyakoroltassanak?*

Ottó József és *Kemény Ferencz*, a közoktatási tanácsnak ez ügyben való előadói felsorolnak körülbelül 40—50 alkalmas játékot.

Elveti a szaktanácskozás a hólapdázást és a menetelést. *Boncz* osztálytanácsos szerint csak 4—5 játékkal foglalkozzék 1—1 iskola.

3. kérdés: *Mekkora legyen egy-egy játszó diákcsoport? Kovács* 60—120-at, *Fináczy* 70—140-et ajánl. Ebben az értelemben határoztak annak hozzáadásával hogy intézetenként vegyék tekintetbe a különleges viszonyokat.

4. kérdés: *A vidéki délutáni tanítással miképp egyeztethető össze a játékdélután? Homann* szerint két szabad délután biztosítandó. Így határoztak.

5. kérdés: *Milyen legyen a díjazás? Kemény* Ferencz szerint a tornaórák díjazásával legyen egynemű a fizetség. Két órának számítanak egy délutánt, minthogy a rossz időjárás miatt amugy is elmarad jó néhány délután.

6. kérdés: *Ki vezesse a játékot?*

Kovács szerint az osztályfőnök, a tornatanár vagy a fővárosban a bölcsészethallgatók. A bölcsészethallgatókat nem kívánja a tanácskozás bevonni. *Erődi* és *Rajner* szerint még az osztályfőnökök sem vállalkoznak erre a munkára. *Juba Adolf* szerint első sorban a tornatanár van hivatva a játékot vezetni. Ebben az értelemben határoztak.

7. kérdés. *Milyen legyen a játéktér? Juba Adolf* dr. a játszóterekről szólva kimutatja, hogy 172 középiskola közül csak 99-nek van játszóhelye, játékhely nélkül van tehát a középiskolák 38,4 százaléka. A 99 előnyös helyzetű iskola közül azonban csak 46-nak van a határban játszóhelye (mindenik 6000 négyszögölnél nagyobb), 28-nak játszóhelye belső területen van és 25-nek van csak akkora nagy udvara, hogy ez szolgálhat játszóhelyül.

Kimondotta a szaktanácskozás, hogy legalább is 8000 m-es legyen a játéktér és e célra alkalmas és berendezett terület álljon rendelkezésre.

E rendkívül fontos tanácskozással foglalkozik első cikkünk is, melyre felhívjuk olvasóink figyelmét.

Intézeti tornaversenyek.*)

Közoktatásügyi kormányunk a múlt tanév végén az intézeti tornaversenyek érdekében igen nevezetes rendeletet bocsátott közzé, mely a középiskolai testi nevelésre

*) Az Orsz. középisk. tanáregyes. közl.-ből.

nagyobb fontosságúnak ígérkezik a jövőben, mint ahogy első pillanatra látszik.

Tagadhatatlan, hogy az intézeti tornaversenyek eddigelé el voltak hanyagolva, úgy tetszik, mintha az országos és kerületi versenyek háttérbe szorították volna ezen érdemes intézményt, holott a két előbbi az iskolai testi nevelés szempontjából ítélve, nagyon is mögötte áll ez utóbbinak. Mert mi is legyen paedagógiai szempontból véve egyik főfeladata az iskolai testgyakorlásnak? Mindenesetre az, hogy lehetőleg mindig az egész tömeget foglalkoztassuk. Ezen főfeladatnak a kerületi és az országos versenyeken megfelelni több okból egyenesen lehetetlenség számba megy. Ellenben az intézeti versenyeken ezen feltétel nemcsak hogy könnyen létesíthető, de megvalósításának egyik főfeladatát alkotja.

Ezen körülményben rejlik az intézeti tornaversenyek paedagógiai fontossága.

Az országos és kerületi versenyeken az iskolai ifjúságnak, a versenylátó városok iskoláit kivéve, csak igen csekély része vesz részt. Ez jóformán természetes dolog, mert nincs rá eset, hogy ezen versenyeken a résztvevő intézetek ifjúsága teljes számban felvonulhasson. Egy-egy középiskola 20—50 tanulót jelent be egy ily versenyre. Tényleg azonban ezen bejelentett számból, a szabadgyakorlatokat kivéve, rendszeren csak egy kis kombinált csapat (vagy az sem) mutat be valami tömeges gyakorlatot, a többi pedig tétlenül álldogál, illetőleg rendetlenkedik a téren. Ilyképen ezen versenyek súlypontja önkéntelenül az egyéni versenyekre esik, a mi másodrangú dolog az iskolai testi nevelésben.

Mindezen tények felemlítésével korántsem szándékozom az országos és a kerületi versenyek értékét leszállítani, mert létjogosultságuk más szempontból tekintve kétségbevonhatatlan, csak rá akarok utalni az intézeti tornaversenyekre, mint oly szükséges intézményre, melyen mindazon tényezők megvalósíthatók, melyek az országos és kerületi versenyeken a legjobb akarat mellett is kivihetetlenek, de a melyek éppen az iskolai testi nevelés alapját képezik. Meg kell jegyezni azonban azt is, hogy az intézeti tornaversenyek a czélnak megfelelő alapon kifejlesztendők, mert az eddigiek egyáltalában nem felelnek meg kitűzött feladatuknak.

Ha tehát azt akarjuk, hogy ezen versenyek méltó helyüket elfoglalva, fontos tényezővé váljanak a testi nevelés körében, multhatatlanul szükséges, hogy minden versenyrendező intézet *ifjúsága teljes számban* vonuljon fel a maga versenyén s teljes számban kell résztvennie a tömeges munkában, u. mint a szabadgyakorlatok, sportornázás és a játékokban. *Ez a három tömeggyakorlat egyike sem hagyható ki soha az intézeti verseny programjából.*

Az ilyen verseny-rendezés mellett az egész ifjúság ismételve végez más-más tömeggyakorlatot, s még a leggyöngébb tanulók is érvényesülnek a versenyben s önkéntelenül kedvet kapnak a testgyakorláshoz, tudván azt, hogy ők is sorra jutnak s életrevalóságuknak nyilvánosan több ízben is jelét adhatják a tömeggyakorlatokban, tehát azon a téren, hol maga az egyén nem érvényesülhet oly túlságos fölnynyel a gyöngébb elemmel szemben.

A versenyek rendezésében is különösen a *tömeges versenyekre* kell súlyt fektetnünk. Tehát egész *csapatokat* kell kiállítani egyes *versenynemekre*. A csapat-versenyek az intézeti tornaversenyek körében nagyon könnyen meghonosíthatók. Kivált népes intézetekben (még előnyösebb a helyzet akkor, ha 2—3 intézet áll egymással szemben) rendezhetők czélszerűen, hol párhuzamos osztályok vannak s ezek csapatai küzdhetnek egymással. Párhuzamos osztályok híján a szomszédos évfolyamok

osztályai (szükség esetén a gyöngébbek számára némi előnnyel) állíthatók össze.

A csapatversenyeknek rendkívül nagy fontosságuk van az iskolai testgyakorlásban. Mert itt sem érvényesül az egyed, hanem az egész csapat jobb eredményű munkája. S ezen felül azért is kívánatosak, mert nem egy-két, hanem számos (osztályonként 10—12) tanuló vehet részt egy-egy versenyben.

Ezen körülmény lényeges befolyással van az ifjúság átlagos (közepes jobb) kiképzésére. S ezen igazán komoly oknál fogva intézeti tornaversenyek csapatversenyek nélkül a jövőben el nem képzelhetők.

Az átlagos jobb eredmény a csapatok versenyében jelzi a versenyző csapat győzelmét. A győztes csapat *oklevele* a győztesek neveinek megjelölésével, buzdító például a következő fiatalabb nemzedéknek, az illető osztály tantermében egyszer s mindenkorra kifüggesztendő.

Az *egyéni* versenyekbe is kell *osztályonként egész csapatot* (körülbelül 10—10 tanulót) kijelölni. Párhuzamos osztályok versenyzői felerészben állítandók össze: osztályonként 5—5, összesen 10 tanulóból álló csoportokban. Kisebb csapatokban a két első, nagyobbakban a három első tanuló tüntetendő ki versenydíjjal.

Versenydíjakkal (alkalmas könyvek vagy oklevelek) általában véve nem szabad fukarkodni, viszont azonban nem *czélszerű*, sőt egyenesen hátrányos drága díjakkal elkényeztetni a versenyző tanulókat. Inkább rá kell őket szoktatni a csekélyebb értékű jutalmak megbecsülésére, mintsem hogy fölkeltsük és szítsuk bennük a nyereszkedési hajlamot. Ne a díj értékeért, hanem magáért a győzelemért, az elsőbbségért tanuljon küzdeni a versenyző; az ügyért való nemes lelkesedés és vetélkedés hevítse őt a versenyre. Sok versenydíjnak kiosztása már azért is kívánatos, mert a kevésbé ügyes tanulók is kiállanak versenyre s másod-harmad-rangú győzelem reményében fokozott buzgalommal látnak a testgyakorláshoz a nélkül, hogy különös kiképzésre szorulnának, a mitől a tanár természetesen óva intse az ifjúságot.

Az ügy érdekében föltétlenül szükséges továbbá, hogy intézeti versenyek alkalmából a versenyrendező intézet tanártestülete igazgatójával együtt lehetőleg teljes számban nemcsak jelen legyen a versenyen, de a versenyek elbírálásában előzetesen szerzett rövid szakinformációk alapján, mint versenybírák szerepeljenek az ünnepélyen. A tanártestület ezen működésével rendkívül emelni fogja a versenyek erkölcsi értékét. Hadd lássa az ifjúság és a versenylátó közönség, mely nagyjából a szülőkből s rokonságból áll, hogy mennyire becsüli és gondját viseli a reá bizott ifjúság testi nevelésének a tanárkar is! Ez oly fontos, de egyszersmind érthető körülmény, mely közelebbi bizonyításra nem szorul.

A rend miatt pedig okvetetlenül kívánatos, hogy a nézőtér a tulajdonképeni versenytérrel korláttal teljesen el legyen különítve olyformán, hogy ez utóbbin a versenybírák tagjain s az orvoson kívül senki semmiféle czímen az ünnepély egész tartama alatt ne tartózkodjék.

Ezen intézkedéssel elejét vesszük egyszersmindenkorra a versenyek alkalmából előforduló rendetlenségeknek, hisz minthogy a tornatéren kizárólag csak ifjúság mozog, s ez pedig tömegesen állandóan el van foglalva, rendetlenség alig képzelhető.

Az egyéni és a tömeges versenyekben részt nem vevő ifjúság a versenytér háttérében előre kijelölt helyen (mindenki a saját oszlopában) kellő tanári felügyelet mellett nyugodtan szemléli a versenyek lefolyását. Semmi szín alatt nem engedhető meg, hogy ezen tömeg, mely az egész ünnepély tartama alatt, csak éppen a tulajdonképeni versenyek lefolyásakor áll tétlenül,

pillanatra is elhagyja a versenytér háttérében kijelölt helyét, mert akkor a rendtelenség kikerülhetetlen, ez pedig erősebb tanári felügyelettel még a kevésbé fegyelmezett intézetekben is könnyen elhárítható, s a rend biztosítva lesz.

Az egész ünnepély három óránál tovább nem tartat. Ezen idő teljesen elegendő egy jól szervezett ünnepély s átgondoltan összeállított program lebonyolítására. Takarékoskodni kell az idővel. A program pontjainak gyors egymásutánban kell lefolyniok. Elnyújtott verseny magában véve is balsikert jelent!

Minden túlzás nélkül bátran mondható, hogy csak a fentebb említett követelmények betartásával rendezendő intézeti tornaversenyek lesznek idővel nagy fejlesztő tényezői a testgyakorlásnak a középiskolákban.

Az így rendezett versenyekben megnyilatkozik a középiskolai testgyakorlás lényege, ellenkező esetben azonban csak a formáját adjuk meg s így akár el is maradhatnak, nem kár értük.

A ki körültekintő céltudatossággal eredményes versenyt óhajt rendezni, tapasztalni fogja, hogy buzdul fel az ifjuság a testgyakorlás iránt s milyen lelkesedéssel lát hozzá a tornázás minden ágának kiműveléséhez. Ekkor nem lehet szó pillanatnyi készülésről, hanem egész szorgalmi időn át tartó minden oldalú testgyakorlás komoly és lelkes műveléséről.

Hogy mily arányokat ölt pedig eredményeiben az ilyen alapon rendezett tornaverseny, felhozom bizonyítékul egy budapesti középiskolának a múlt tanévben tartott intézeti tornaversenyé következő adatait: az intézet 760 tanulója közül 700 vonult fel a versenyen és valamennyien részt vettek a szabadgyakorlatokban, a szertornázásban (12 csoportban osztály-, 32 csoportban csapat-tornázás) s a játékokban (39 csoportban.) A csapatversenyben 14 csapat küzdött egymás ellen, egy-egy csapatban 10, összesen 140 tanuló. Az egyenkinti versenyekben pedig 280 tanuló vett részt. Olyan eredmények ezek, melyek fölértnek a legnépesebb kerületi versenyek eredményeivel.

Ha most elképzeljük, hogy egy intézet tanulói 8 esztendőn át, tehát nyolcz ízben, részt vesznek intézetük versenyében, önként merül fel azon tudat, hogy ezen intézet a testi nevelés terén megtette kötelességét s általában véve életerős, munkaadzatt fiatal nemzedéket nevel a hazának, s ezzel célját érte.

(Budapest.)

Dr. Ottó József.

Tornajátékok a népiskolákban.

Felolvastattott a „Szepesi Tanítóegyesület“ 1899. évi július hó 18-án Szepes-Olasziban tartott közgyűlésén.

(Vége.)

Feljegye: Szabadba jöjtek,
Ott vidul fel kebletek.

Elsoroltam legalább 50 futó- és 30 labdajátékot. Szerintem a tételt ezekben már ki is merittem és így még csak azt vagyok bátor erélyesen hangsúlyozni, hogy eddigi bajaink egyik gyökere azon téves felfogás, miszerint a tornatanítás és általában a testi nevelés ügyével a tornatanítók kis szakértő körén kívül alig is szabad foglalkozni valakinek, holott éppen az a nagyon is kívánatos feladatunk, hogy válllvetve minden tanügybarát igekezzék a testi nevelés ügyét tőle telhető minden módon elősegíteni, így aztán majd idővel párhuzamba fog jönni a testnek és szellemnek megfelelő gyakorlat, miáltal egyik a másiknak valóban előnyére fog szolgálni. És ennek így is kell lennie. Ez a mi célunk e század végén, mikor minden szédítő sebességgel alakul át. „A tudomány napról-napra újabb látókört tár elénk. A gondolat

és irás szabadsága révén minden eszmét meg lehet védeni, a nemzeti egyed finomodik, nevelődik e mindennapi vitatkozásokon. Új hajnal derül egy új világra, elúzi a meddő, csalóka és vétkes kétségkedés ködét. az ifjuság megnyitja füleit az emberi szenvedés kiáltásai előtt, érzi, hogy cselekednie kell. A haza javára való játszás a tornatermekbe, a pázsitokra, az országutakra hajtja. Elni akar a szabadon, tele tüdővel, ép agyvelővel, ép izmokkal, ép szívvvel. Könnyítsük meg neki ezt az új léte. Lássuk be, hogy szent munkát kell teljesíteni, hazafias és emberséges munkát. Tágitani akarjuk a mellet és gondolkodást, erősíteni az izmokat és az akaratot. Ügyes, bátor, független és jó férfiakat akarunk nevelni és egyuttal egészséges, kedves és szép asszonyokat“.

És most bátor vagyok azt indítványozni, hogy mondja ki a „Szepesi Tanítóegyesület“ jelen közgyűlése, miszerint:

a) a tornajátékok a népiskolákban a testi nevelés legfőbb eszközei;

b) a gyermekek testgyakorlatai közt a legelső helyet foglalják el, azért szükségesek mind a fiuknak, mind a leányoknak;

c) a tanító csak kezdetben, az új játékok betanítása alkalmával játszódjék tanítványaival, hanem azért folyton örökös szemekkel kísérje a játszó csapatot és tartson minden csapatnak játékvezetőt;

d) sok játékot ne vegyünk elő, foglalkoztassuk mindig az egész osztályt; a játékokat válogassuk ki a gyermekek korához, neméhez, fejlettségéhez és az időjáráshoz mérve.*)

Ilyen játékok találhatók a következő művekben:

1. Dr. Kiss Áron és Kún Alajos: Játéktanító vezérkönyv. Budapest. Egyetemi nyomda. Ára 40 kr. 100-nál több alkalmas játékkal.

2. Dr. Kiss Áron: Magyar gyermekjáték-gyűjtemény. Budapest, Hornyánszky V. kiadása, ára 3 frt. Kivonatossan gyermekek számára 1 frt 50 kr. E munka igen érdekes és haszonnal forgatható.

3. K. Beniczky Irma: Képes Családi Játékkönyv. Budapest, Franklin-Társulat. Ára 2 frt.

4. Porzolt Lajos: A magyar labdajátékok könyve. Budapest, Aigner Lajosnál. Ára 1 frt. Igen hasznos játékkönyv.

5. Porzolt L.: A tornázás kézikönyve. Budapest, Aigner L. Ára 1 frt 20 kr.

6. Dr. Ottó József: Ifjusági játékok középiskolák számára. Budapest, Lampel Róbert. Ára 1 frt 50-kr. A legjobb magyar játékkönyv.

7. Oheroly János: A tornajátékok zsebkönyve. Budapest, Hornyánszky V.-nál. Ára 1 frt. Szintén jól sikerült játékkönyv.

8. L. C. Seidel: Spiele im Freuen. Leipzig. Preis 60 Pf.

9. Dr. M. Kloss: Das Turnen in den Spielen der Mädchen. Dresden, G. Schönfeld's Buchhandlung. Preis 2 Mark.

10. Dr. M. Kloss: Das Turnen im Spiel, für muntere Knaben. U. o. Preis 12 Ngr.

11. Fr. Kreunz: Bewegungsspiele. Weltkämpfe. Graz. Verlag von Fr. Pechel. Ára 1 frt 20 kr. Ez a legjobb német játékkönyv.

12. Dr. E. Kohlrausch u. A. Marten: Turnspiele. Hannover. Verlag von Carl Meyer. Ára 40 kr.

*) Ezen határozati javaslatokat a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

13. *E. Licr*: Turnspiele. Langenzalza. Preis 1 M. 20 Pf.

14. *Lion-Wortmann*: Katechismus der Bewegungsspiele. Leipzig. Ára 1 frt 20 kr. Csak nagyobb tanulóknak való.

Ezzel becses figyelmeket szépen megköszönöm s előadásomat azon óhajattal zárom, hogy az ifjúság testi nevelése ügyében hozzon bennünket minél gyakrabban össze az épség, az erő, az egyetértés.

Hadik Richárd.

A Magyar Athletikai Club működése

1894. szeptember 1-től 1899. augusztus 31-ig.

Irta: *Stankovits Szilárd*.

Öt év eseményeit kell e kis könyvnek felölelnie.*) Mint minden organizmus, a mely fejlődésben van, clubunk is számos változáson ment keresztül, megnagyobbodott, működési köre tágult és minden tekintetben szélesebb keretekben mozog ma, mint 1894-ben, midőn a legutolsó évkönyv megjelent. S ha kritikai szemmel nézzük az ezen idő alatt beállott változásokat, azt fogjuk találni, hogy a kereteknek ez a kiszélesedése a tényleges szűkségetnek volt a folyománya. Ennek okait első sorban a clubon kívül álló körülményekben kell keresnünk. Az angol sportszellemnek hatalmas áramlata a társadalmi életnek egészen új és igen tág köreit vonta be a sport érdekeltségébe, megmozgatta a hivatalos tényezők legtöbbször, oly polgárjogot adott az angol testgyakorlati felfogásnak, a melyent rövid idővel ezelőtt még nem reméltünk volna. A közvélemény magasabb szempontból kezdi elbírálni a sportnak eszméjét, kezdi fölismerni a testgyakorlatoknak az egyéni életre kiható kedvező befolyását s ma már kezdi azt az értéket tulajdonítani, a melyet a hatalmas angol nép már régóta megadott neki. S ha a magyar közvélemény fölfogásának ez a kedvező fordulata lehetővé tette a sport minden terén való nagy arányú fejlődést, úgy természetes, hogy a Magyar Athletikai Club, mely az angol sportfelfogásnak első hirmondója volt Magyarországon, sokkal inkább befolyása alatt állott ezeknek a kedvező körülményeknek, mint bármely más hazai egyesület. Szemléljük figyelmesen ennek az öt évnek a lefolyását a Magyar Athletikai Club életében, s azt fogjuk tapasztalni, hogy ma nálunk is mindenben nagyobbak az arányok, tetemesebb a jövedelem, fokozódottabbak a kiadások, tökéletesedtek és szaporodtak a segédeszközök, régi óhajok megvalósultak s újak és merészek keletkeztek, új intézmények támadtak a clubban, magasabb lett a sportélet színvonala s az egész clubélet berendezése a fejlettségnek egy magasabb fokozatát tünteti fel. Azt hisszük, helyesen volt, hogy így történt ez, és csak örömről szólhat, ha ezt az állapotot elérni tudtuk.

1894.

A clubélet eseményeinek vázolására térvén át, a történeti sorrendnek megfelelően, az 1894. évnél kell kezdenünk előadásunkat.

1894. szeptember hó 4-én folyt le a Budapesten azon időben összeült VIII. nemzetközi közegészségügyi és demografiai kongresszus alkalmából rendezett és az Orczy-kertben megtartott rendkívüli atletikai viadal, melynek szabatos rendezését s az ott elért valóban első rangu sporteredményeket a ragyszámban jelen volt külföldiek,

*) A „M. A. C.” ez idei évkönyvének bevezető cikkét képezik e sorok. Szerk.

sőt a sport igazi hazájának Angliának fiai is a legnagyobb elismerésben részesítették.

1894. október 21-én tartottuk meg a rendes őszi viadalt, december 9-én pedig a házi viadalt a Nemzeti Lovardában, melyek mindegyike — utóbbi több meghívott társegylet közreműködésével — igen jól sikerült.

1895.

1895. február elsején — ezen a hagyományos napon — tartottuk meg az az évi Athléta-bált, melyről szükségesnek tartjuk külön megemlékezni, mert úgy a résztvevő közönség felette nagy számát mint előkelő színvonalát tekintve, nemcsak az az évi farsang legelső bálja volt, hanem az addig megtartott összes athléta-bálok közt is a legfényesebben sikerült. Az anyagi siker is fölülmúlt minden várakozást.

1895. május 12-én és 13-án tartotta a club első országos vívóversenyét és ezzel kapcsolatosan nemzetközi vívómérkőzését. Legkiválóbb vívóerők, közéletünk jelesei közül számosan vettek részt a bíróságban, a honvédelmi miniszter úr ezüst serleget ajánlott fel a kardverseny győztesének, négy állami és négy székesfővárosi aranyérem állott a jury rendelkezésére, a bécsi *Haudegen* vívóegylet és a prágai *Riegel-Club* tiszteletdíjjal adott kifejezést versenyünk iránti érdeklődésének és — bár a kezdet nehézségei még meglátszottak a verseny rendezésében — mégis az erkölcsi sikert kétségtelennek mondhatjuk. Ennek az országos vívóversenynek a rendezésével valóban szolgálatot tett a Magyar Athletikai Club a magyar vívás ügyének; mert előkészítője volt a millenáris év nagy nemzetközi vívóversenyének, erőpróbája a magyar vívóművészetnek, lendületet és új életerőt adott neki, egész sor kitűnő vívót hozott felszínre és megismertette egyebek közt a nagy szakközön-séggel *Iványi Gyulát*, a ki, mint a kardverseny győztese, nagy feltűnést keltett biztos, öntudatos vívásával.

1895. május 19-én tartottuk meg rendes tavaszi viadalunkat, mely az abban résztvevők csekély számánál fogva nem állott ugyan az előző viadaloknak színvonalán, de emlékezetessé marad nekünk annak dacára is, mert ezuttal folyt le a harmadszori vetélkedés a bajnoki gátfutásért és a bajnoki fél angol mértföldes síkversenyért és pedig sikeresen. A viadal *Réty Pál* és *Dáni Nándor* tagtársainak személyében egyszerre két bajnokot adott a clubnak, olyanokat, kik első ifjkoruktól fogva buzgó, fáradhatatlan hivei voltak a sportnak s kik ezen eredményökkel a magyar sportifjúság példaképeiként mutatták be magukat. A M. A. C. bajnokának lenni mindenkor a legnagyobb sportkitüntetés volt, melyet tagjainknak adhatunk s különös örömről szólhat, hogy méltó tagtársainkat érte e kitüntetés.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

A szerkesztőség helyisége: VIII., *József-utca* 78. sz. II. e. 10. ajtó.

Potomcsik Ignác tanár, lapunk jeles munkatársa, az ifjúsági tornázasnak egyik lelkes bajnoka fiatalon meghalt. Ezer meg ezer tanulót tett erőssé, de maga nem tudott megbirkózni a kórral, fiatalon, munkája javában távozott körünkől. Legyen áldott emléke! A gyászos tanári kar a következő jelentést adta a boldogult haláláról: A *Debreczeni Kereskedelmi Akadémia* tanári-kara fájdalmas szívvel jelenti, hogy ügybuzgalmában fáradhatlan szeretett kartársa, az ifjúság lelkes barátja *Potomcsik Ignác* rendes tanár, életének 43. évében, a

halotti szentség fölvétele után, 1899 évi november hó 21-én jobblétre szenderült. Hült tetemei nov. 23-án d. u. 2¹/₂ óraker kísértetnek Hatvan-utca 33. sz. lakásából örök nyugalomra. Béke porain! Áldás emlékezetére!

A Budapesti Korcsolyázó-Egyesület f. hó 9-én tartott alakuló választmányi gyűlésén megválasztották az új tisztkart. Igazgató lett Zsigmond Gyéza, h. igazgató Szentgyörgyi Imre, titkár Liedemann Frigyes dr., pénztáros Benke Gyula, ellenőr Preysz Gusztáv, szertáros Szandner Béla.

A sportbizottságba beválasztottak: Földváry Tibor, Minich Jenő dr., Lukovics István, Perger Ferencz, Szandner Béla és Liedemann Frigyes dr.

Az ülésen továbbá tudomásul vétetett, hogy a Nemzetközi Korcsolyázó-Szövetség a Budapesti Korcsolyázó-Egyesületnek engedte át rendezés végett Európa gyorskorcsolyázó bajnokságát.

A kecskeméti torna- és vívóegylet alaptőkéje javára 1899. évi december hó 10-én, délután 3 óraker az ev. ref. főgymnasium tornacsarnokában *ünnepélyt* rendez. Műsor. 1. Kard-iskola és assaut-vívás. Bemutatják Garzó Béla tanár s egyleti művezető úr és ifj. Fekete László, Kiss Kálmán és ifj. Réthey Ferencz urak. 2. Részlet a „Remete csengettyűje“ cz. dalműből. Eneklí Kaposy Józsa úrnő. Zongorán kíséri Bordeaux Géza úr. 3. Az asszony verve jó. Dialóg. Előadják Parragh Ottika úrhölgy és Oláh Gyula úr. 4. a) Szóló a Kremonai hegedűsből. Hubay Jenőtől; — b) Dal szöveg nélkül. Szent-Gály Gyulától. Hegedűn előadja Koller Ferencz úr. Zongorán kíséri Bordeaux Géza úr. 5. Korlát-tornázás. Bemutatja Garzó Béla úr. Belépti díj: Személy-jegy 50 kr. Diák- és gyermek-jegy 30 kr. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. **K. N.**

A breznóbányai korcsolyázó egylet, mint ottani levelezőnk értesít, tegnap tartotta közgyűlését. Igazán szép jele az érdeklődésnek, hogy különösen a hölgyek oly nagy számban jelentek meg és a tárgysorozat minden pontjához hozzá is szólottak. Mennyire megváltozott a képe ezáltal a közgyűlésnek! Egy-egy szellemes megjegyzés még a legszárazabb kérdésbe is lelket öntött, élénkké tette a tárgyalást. Nagyon érdekes volt többek közt, mikor a vigalmi-bizottságnak 4 hölgytaggal való kiegészítéséről volt szó és épen maguk a hölgyek nem akartak tudni a titkos szavazásról. — Titkár megtette jelentését az egylet mult évi működéséről; a pénztár megvizsgáltatván: pénztárosnak a fölmentést megadták. Megnyugvással vette a közgyűlés tudomásul, hogy a kezdődő évad alkalmából az elnök (Szramko A. polgármester) megtette a szükséges intézkedéseket. Szívesen győződünk meg, hogy az egylet a tanuló ifjuság érdekeit is szíven viseli és most is kedvezményes jegyeket fog kiadni (az egész idényjegy: polg. iskolaiaknak 2, elemieknek 1 korona). A tárgysorozat utolsó pontja volt a tisztkar leköszönése, azonban a legnagyobb elismerés és köszönet hangoztatása mellett (melynek Svehla dr. külön is kifejezést adott) mindannyian ismét megválasztották a titkár kivételével, aki — sajnálatra — elköltözött Breznóbányáról. Helyette a gyűlés egyhanguan Dobóczky Lajost választotta meg.

A Budapesti Torna-Club folyó évi december 16-án este 6 óraker tartja ez évi díszturnázását, melynek műsora következő:

I. *Felvonulás.*

II. *Tagszabadygyakorlatok* (vezényli Ambrus J. művezető).

III. *Csapattornázás.*

1. csapat magas korlát (vez. Kakas Gy.).
2. „ lovon (széltében) (vez. Iszer K.).
3. „ bakon (vez. Abrus).

IV. *Versenyturnázás.*

a) Magas korlát és magasugrás, összetett verseny (zárt).

b) Súlyemelés (nyílt.)

V. *Mintacsapat-tornázás* (lovon rúgó deszkával, vezet. Kakas).

VI. *Fokozatos gyakorlatok a magas nyujtón.*

VII. *Versenybirkózás.*

VIII. *Elvonulás.*

A versenyek díjai ezüst- és bronz-érmek.

A Magyar Áthletikai Club közgyűlése f. hó 25-én folyt le a club tagjainak kiváló érdeklődése mellett. Dr. *Krasznay* Ferencz alelnök megnyitó beszédében reáutalt a club fokozatos fejlődésére s vázolta a club jövő feladatait, melyek közül az egységes sporttelep megvalósítása válik ki. *Krepelka* Béla titkár jelentésében felsorolja a lefolyt clubév mozzanatait. E jelentésből a következő adatokat emeljük ki. A M. A. C. a lefolyt clubévben két nemzetközi *athletikai* viadal mellett két országos versenyt s nagyszámu zárt versenyt rendezett *athletikai* programmal. A *vívó* sport fellendítésére számos vívóestély és akadémia szolgált. Ezek közül kiválik a *Kirchhoff* párisi vívómester, valamint a *Pessina* római vívóakadémia igazgató s az olasz amatőr vívók legkiválóbbjai részvételével rendezett. E czélt szolgált a M. A. C. idei nagy országos vívóversenye is. A *kerékpáros* sportnak a nemzetközi viadalokhoz kapcsolt kerékpárosversenyeken kívül szolgált. *Uszó* versenyen kettőt rendezett a club, dunait és balatonit, utóbbit *Balatonföldváron*, ottani clubháza felavatásának évfordulóján *athletikai*, kerékpáros és lawn-tennis számokkal valamint vívóakadémiával kapcsolatosan. A club tagjai idegen versenyeken is gyakran és eredményesen szerepeltek úgy a fővárosban, mint a vidéken és a külföldön úgy az *athletika*, mint a vívás terén. Utóbbi téren elért eredmények közül kiválik a turini és páduai. Ezeket kívül *Gräefl* Károly mint a M. A. C. tagja megnyeri Magyarország dunai uszóbajnokságát, *Yolland* Arthur pedig az országos lawntennis bajnokságot. A club *csónak-dája* a lefolyt clubévben két háziversenyt rendezett s megalapította parti házát. A titkári jelentés tudomásul vételével a közgyűlés elismerése kifejezéséül jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a titkárnak. Tudomásul vétetett a pénztári jelentés is, mely alkalommal úgy *Friedrich* Nándor pénztárnoknak, mint *Psyerle* Károly ellenőrnek elismerése kifejezése mellett adta meg a közgyűlés a felmentvényt. Az indítványok tárgyalásánál több életbevágó kérdés merült fel, melyek eldöntése egy legközelebb egybehivandó közgyűlés feladata.

A »Pozsonyi Torna-Egyesület« f. é. december hó 9-én egyesületi helyiségében (Csáky-téri népiskola) házi dísz- és versenyturnázást ez után pedig a „Magyar Király“ szálló összes termeiben *zártkörű táncvigalmat* rendez. A rendező-bizottság a következőleg alakult meg: Nesper Antal elnök, Kárpáti Gyula alelnök, Pogány Gyula alelnök, Strelka Rezső jegyző, Keck Jenő pénztáros, Kárig Gusztáv pénztáros, Benes Ottó ellenőr, Barach Lajos, Constantin Pál, Cairatti Ottó, Dworak Hugó, Fasold Győző, Farkas Lőrincz, Förster Győző, Gottl Adolf, Günther Ágost, Gottpreis Ferencz, Hrdina Kálmán, Hüttinger János, Heuffel János, Halik Miksa, Jankó Zoltán, Klszak Imre, Kautz Vilmos, Lutter Antal, Lehner Gusztáv Adolf, Latzinger Gyula, Maza János, Márton

Vilmos, Michnay Gyula, Mottkó Miklós, Noll Béla, Neusidler Kornél, Nirnsee Bernát, Piovarci Ferencz, Polevkovics Gusztáv, Polevkovics Ottó, Posch Gusztáv Adolf, Roszner Lajos, Stanek György, Somossy Antal, Szalay Kálmán, Szkotniczky Rezső, Wunder Ignác rendező-bizottsági tagok. Verseny-bírák: Gottl Adolf elnök, Krajnyák Ede, Michnay Gyula, Piovarci Ferencz, Pogány Gyula versenybírók, *A disztorna sorrendje*: I. Szabad gyakorlatok vasbotokkal. Vezeti Pogány Gyula, ideiglenes művezető. II. Csapattornázás: 1-ső csapat magas korlát, vezeti Pogány Gyula; 2-dik csapat ló, vezeti Gottl Adolf; 3-dik csapat nyújtó, vezeti Reisenauer János. III. Versenyek: 1-ső magas ugrás, 2-dik magas korlát, 3-dik függeszkedés a kötélén. A versenyszabályok közvetlen a versenyek előtt fölolvastatnak. A győztes ezüst érmet, a második bronz érmet kap. IV. Külön csapat buzogányokkal. Vezeti Pogány Gyula. V. Szabad tornázás a magas nyújtón. VI. Díjak kiosztása. VII. Elvonulás.

A Magyar Athletikai Club programja, az 1899. november—decemberi időszakra. Casino megnyitási évforduló: december 1. (péntek) este 8 óraker társavacsora az Athleta Casinóban. Versenyek: Athletikai handicapek minden szombaton este 1/2 7 óraker, Nemzeti Lovarda. Téli viadal: december 8. (péntek) d. u. 4 óraker, Nemzeti Lovarda. Vivőestély: december 11. (hétfőn) este 7 óraker, Nemzeti Lovarda. Országos amatőr birkózó-verseny: december 17. Uszó handicap: december 26. d. u. 5 1/2 óraker, Rudasfürdő, téli uszoda. Athletika és torna: Kedd, csütörtök, szombat este 6 órától, Nemzeti Lovarda. Vivás: a) rendszeres vivótanítás, hétfő és péntek d. u. 5—7. szerda 5—8, Nemzeti Lovarda; b) idősebb clubtagok vivása, hétfő és péntek este 7—8, Nemzeti Lovarda. Mindkét gyakorlat Santelli Italo vivómester vezetésével. Birkózás: Kedd, csütörtök, szombat 7 órától Petri Károly m. vezetésével. Football: Csütörtök és vasárnap délután 3 1/2 órától, Orczykert. Vízipolo: Csütörtök este 6 órától, Rudasfürdő, téli uszoda.

Gróf Andrassy Géza, a Magyar Athletikai Club elnöke, „Álmom“ nevű balatoni yachtját a M. A. C.-nak ajándékozta. Ezen nagyértékű ajándékkal a club *balatonföldvári* sporttelepe, mely *Gróf Széchenyi Viktor*-nak és *Gróf Széchenyi Imré*-nek, a M. A. C. alelnökének köszöni létesülését s a Balaton e kies helyének sportjellegét már kétévi fennállása óta is biztosította, méltó kiegészítést nyert.

A Budapesti (budai) Torna-Egylet, december 7-én esti 1/2 7 óraker a következő műsor mellett tartja idei disztornáját:

1. Felvonulás.
2. Szabadgyakorlatok.
3. Csapattornázás. I. csapat: Bak. II. csapat: Rohandeszka. III. csapat: A korlát. IV. csapat: Ló.
4. Iskolatornázás a magas nyújtón.
5. Mintacsapat-tornázás: bottal.
6. Versenyornázás. Összetett verseny: magas nyújtó; távolugrás; ló.
7. A versenydíjak kiosztása.
8. Elvonulás.

A disztorna után az egylet helyiségében vacsora. Egy teríték 1 frt 20 kr.

Az olympiai játékok magyarországi bizottsága f. hó 10-én tartotta alakuló gyűlését Berzeviczy Albert dr. v. b. t. t. elnökle alatt.

Kemény Ferencz dr. igazgató, az olympiai játékok központi bizottságának magyarországi képviselője bejelent, hogy eddig a meghívott fővárosi és vidéki egyletek közül 23-án jelentettek be képviselőt és pedig Vecsey István, Gorove István, Csik Imre, Perger Ferencz, Szendey Béla,

Babel Rezső, Füzesséry Árpád, Balogh Hugó, Klupathy Jenő dr., Sători Ernő, Krepelka O. Béla, Mauer János, Széchenyi Imre gr., Sebestyén Benő, Jász Géza, Lészay Ottó, Gerenday György dr., Sztankovics Szilárd és Paukovics országgyűlési képviselő személyében.

A bizottság ez uton felkéri mindama meghívott egyleteket, a kik képviselőt nem neveztek meg, hogy ezek nevét mielőbb tudassák a bizottság titkárával Kemény Ferencz dr. igazgató urral.

A tisztikarba beválasztottak Berzeviczy Albert dr. elnök, Széchenyi Imre gr. alelnök, Kemény Ferencz dr. és Krepelka O. Béla titkárok és Iszer Károly pénztáros.

Határozatba megy, hogy a bizottságban, a bejelenteteken kívül meghivatnak Iszer Károly a pályaszövetség alelnöke, továbbá a sportlapok szerkesztői közül Korchmáros Kálmán dr. a „K. A. S.“, Porzsolt Jenő a „Herkules“ és Kovács Rezső a „Tornaügy“ szerkesztője. A „Sp. V.“ szerkesztőjének Balogh Hugónak, miután ugyis benn van a bizottságban, külön meghívása fölösleges.

Kemény Ferencz dr. felolvassa a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő kérelmet az olympiai játékokon való részvétel anyagi terhehez való hozzájárulás iránt. A kérvény szövege elfogadtatik. Berzeviczy elnök jelenti, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur megígérte az anyagi támogatást már előzőleg is és Lukács Béla a párisi kiállítás magyar kormánybiztosa szintén hozzájárul a költségek fedezéséhez.

A párisi központ mindezeideig nem állapodott meg a versenyek idejében és a versenyfeltételek részleteiben, így részletes tárgyalásokba a bizottság nem bocsátkozhatott, annyit azonban kimondott, hogy a kiküldendő versenyzők kvalifikációja céljából próbaversenyt rendez a millennáris pályán. A verseny jövedelme a versenyzők kiküldésére fordittatik.

„S.-V.“

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“
kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagár részvénytársaság
BUDAPEST.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.

Érvényes 1899 október hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.

Érvényes 1899 október hó 1-től.

D é l e l ő t t				D é l u t á n				D é l e l ő t t				D é l u t á n							
vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová
101 ¹	12 10		k. e. v.	Lond.,Páris,Bécs	1027	12 20		v. v.	Budafok	902	12 20		k. e. v.	Konstantinápoly	22	12 25		sz. v.	Bicske,N-Kanizs.
901 ²	12 30		"	Konstantinápoly	311	12 25		sz. v.	Hatvan	102 ²	12 40		"	Bécs,Páris,Lond.	310	12 35		"	Hatvan
645	5 00		t.sz.sz.	Arad	301	12 50		gy. v.	Berlin, Ruttka	32	6 20		v. v.	Nagy-Kanizsa	1302	1 45		gy. v.	Fehring, Graz
321	5 20		v. v.	Ruttka, Berlin	903	1 05		"	Konstantinápoly	604	6 50		gy. v.	Gyulafehérvár,	504	1 55		"	Kolozsvár, Arad
1707	5 45		sz. v.	M.-Sziget	1901	1 25		"	Gyékényes, Pécs				"	Nagy-Szeben	4	2 20		"	Bécs, Páris
607	6 10		"	Brassó, Arad	403	1 30		"	Lemberg, Kassa	10	6 50		sz. v.	Bécs,Graz,Nagy-	16	2 30		sz. v.	Bicske
47	6 15		t.sz.sz.	Bicske	3	1 45		"	Lond.,Páris,Bécs				"	Kanizsa	404	2 35		gy. v.	Kassa,Lawoczne,
405	6 35		sz. v.	Lemberg Miskolc	503	1 50		"	Kolozsvár, Arad	402	7 10		gy. v.	Kassa, Munkács				"	Lemberg
7	6 40		"	Bécs, Sopron	1301	2 05		"	Graz, Fehring	1002	7 15		"	Zágráb, Fiume,	904	2 40		"	Konstantinápoly
907	7 05		"	Belgrád, Bród	21	4 50		sz. v.	Bicske, N.Kanizs.				"	Róma	312	2 45		sz. v.	Hatvan
507	7 10		"	Brassó, Kolozsv.	313	5 55		"	Hatvan	304	7 30		"	Ruttka, Berlin	510	2 55		"	Szolnok
309	7 30		"	Hatvan	505	6 20		"	Brassó,Kolozsvár	906	7 35		sz. v.	Belgrád, Bród	1004	3 00		gy. v.	Zágr.,Fiume,Esz.
1303	7 35		"	Graz, Fehring	27	6 50		v. v.	Győr	1508	7 50		"	Kassa, P.-Felka	1022	3 20		v. v.	Ad.-Szabol.,Paks
501	7 50		gy. v.	Bukarest, Brassó	5	7 15		gy. v.	Bécs, Graz	1008	8 00		"	Zágráb, Fiume,	302	3 45		gy. v.	Ruttka, Berlin
1021	7 55		v. v.	Paks,Adonyszab.	605	7 20		sz. v.	Brassó, Arad				"	Pécs	910	4 00		sz. v.	Szabadka
1505	8 15		sz. v.	Kassa, P.-Felka	905	7 35		"	Belgrád, Eszék	606	8 10		"	Arad, Brassó	12	4 30		"	Győr
1005	8 20		"	Fiume,Zágr.,Esz.	305	7 45		"	Berlin, Ruttka,	506	8 30		"	Kolozsvár,Brassó	308	5 20		"	Ruttka, Berlin
1003	8 40		gy. v.	Fiume				"	Szerenes	6	8 50		gy. v.	Bécs, Graz	508	5 45		"	Kolozsvár Brassó
319 ³	8 45		sz. v.	Hatvan	1007	8 00		"	Fiume,Zágr.,Pécs	408	8 50		sz. v.	Munkács,M.Szig.	318	6 25		"	Hatvan
509	9 15		"	Szolnok	1705	8 10		"	Stanislau,M.Szig	1708	9 15		"	Macmar.-Sziget,	1706	7 05		"	M.-Szig., Stanisl.
11	9 25		"	Győr, Székesfeh.				"	Róma, Fiume,				"	Stanislau	24	7 35		"	N.-Kanizsa,Triest
23	10 15		"	Triest, Fiume	1001	8 35		gy. v.	Zágráb	306	9 35		"	Ruttka, Berlin	1506	8 00		"	Kassa,Pop.-Felka
307	10 20		"	Ruttka, Füle	407	8 40		sz. v.	Munkács,M.Szig.	1028 ⁴	10 30		v. v.	Budafok	1006	8 30		"	Zágráb, Fiume
909	10 30		"	Szabadka	1507	9 05		"	Kassa, P.-Felka				"		406	8 40		"	Ungvár Lemberg
					9	9 20		"	Bécs,Graz,NKan.						48	9 05		t.sz.sz.	Bicske
					303	9 25		gy. v.	Berlin, Ruttka,						502	9 15		gy. v.	Kolozsv.Bukares
					603	9 40		"	N.-Szeben, Gyulafehérvár						1904	9 30		sz. v.	Eszék, Bród
									Triest, Fiume						1304	9 55		"	Fehring, Graz
									Munkács, Kassa						608	10 00		"	Arad, Brassó
															908	10 20		"	Belg.,Eszék,Bród
															8	10 45		sz. v.	Bécs
															322	11 00		v. v.	Ruttka, Miskolcz

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.

Érvényes 1899 október hó 1-től.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.

Érvényes 1899 október hó 1-től.

D é l e l ő t t				D é l u t á n				D é l e l ő t t				D é l u t á n							
vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat szám	óra	perc	vonat neve	honnan	vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová	vonat szám	óra	perc	vonat neve	hová
701 ¹	12 50		k. e. v.	Konstantinápoly	171	12 55		sz. v.	Palota-Ujpest	702 ¹	12 00		k. e. v.	Konstantinápoly	6104	12 05		sz. v.	Czepléd, Szolnok
705 ²	5 30		ost.e.v.	Konstantinápoly	703	1 25		gy. v.	Bukarest	102 ²	1 00		"	Bécs,Páris,Lond.	172	12 15		"	Palota-Ujpest
163	5 40		sz. v.	Palota-Ujpest	173	1 40		sz. v.	Palota-Ujpest	166	5 50		sz. v.	Palota-Ujpest	136	12 25		"	Nagy-Maros
151	6 20		"	Vác	103	1 50		gy. v.	Páris, Bécs	110 ³	6 10		ost.e.v.	Bécs, Ostende	4106	12 50		"	Dorog
165	6 30		"	Palota-Ujpest	175	3 00		sz. v.	Palota-Ujpest	4102	6 30		sz. v.	Esztergom	174	1 05		"	Palota-Ujpest
117	6 40		"	Bécs	135	4 00		"	Nagy-Maros	6102	6 40		"	Czepléd, Szolnok	104	1 45		gy. v.	Bécs, Páris
6101	6 50		"	Szolnok, Czepléd	6103	4 20		"	Szolnok, Czepléd	168	6 55		"	Palota-Ujpest	176	2 20		sz. v.	Palota-Ujpest
709	7 15		"	Verciorova	4103	4 40		"	Esztergom	6012	7 05		v. v.	Lajosmizse	704	2 30		gy. v.	Bukarest
4165	7 25		tv.szsz	Dorog	177	5 40		"	Palota-Ujpest	1402	7 30		gy. v.	Zsolna, Berlin	144	2 35		sz. v.	Érsekujvár
217	7 35		"	Berlin, Zsolna	115	6 05		"	Bécs, Zsolna	106	8 00		"	Bécs	4104	2 40		"	Esztergom
167	7 45		sz. v.	Palota-Ujpest	179	6 50		"	Palota-Ujpest	708	8 15		"	TemesvárOrsova	720	2 45		"	Czepléd
6011	7 50		v. v.	Lajosmizse	711	7 00		"	Temesvár	712	8 30		sz. v.	Temesvár	6014	3 05		v. v.	Lajosmizse
127	8 20		sz. v.	Párkány-Nána	707	7 40		gy. v.	Orsova, Temesv.	170	9 15		"	Palota-Ujpest	716	4 25		sz. v.	Szeged, Szolnok
4101	8 35		"	Esztergom	181	8 25		sz. v.	Palota-Ujpest	116	9 25		"	Bécs, Zsolna	178	4 30		"	Palota-Ujpest
713	8 45		"	Szoln., Kecskem.	125	8 35		"	Nagy-Maros						138	4 40		"	Nagy-Maros
1403	9 45		gy. v.	Berlin, Zsolna	6013	8 45		v. v.	Lajosmizse						180	6 00		"	Palota-Ujpest
169	10 10		sz. v.	Palota-Ujpest	105	9 00		gy. v.	Bécs						1404	6 20		gy. v.	Zsolna, Berlin
715	10 55		"	Szeged	1401	9 25		"	Berlin, Zsolna						140	6 30		sz. v.	Párkány-Nána
143	11 05		"	Érsekujvár	4111	9 35		v. v.	Esztergom						710	7 00		"	Verciorova
					109 ³	9 55		ost.e.v.	Ostende, Bécs						4112	7 10		v. v.	Esztergom
					719	10 05		sz. v.	Szolnok, Czepléd						182	7 40		sz. v.	Palota-Ujpest
					101 ⁴	11 50		k. e. v.	Lond.,Páris, Bécs						218	9 05		tv.szsz	Zsolna, Berlin
															118	9 35		sz. v.	Bécs
															706 ⁴	10 15		ost.e.v.	Konstantinápoly
															714	10 35		sz. v.	SzegedTemesvár
															152	10 45		"	Vác

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kiterőbe.

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kiterőről.

4013	7 34		v. v.	Dorog	4003	4 46		sz. v.	Esztergom	4002	6 16		sz. v.	Esztergom	4006	12 30		sz. v.	Dorog
4001	9 02		sz. v.	Esztergom	4011	9 35		v. v.	Esztergom						4004	2 29		"	Esztergom
															4012	7 05		v. v.	Esztergom